

ONZE VOGELS

46e jaargang no. 2, 1985

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

seel

De

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten, alsook op 18/2 - 19/2 - 5/4 - 9/4
en 17/5 1985.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, A.J.F. Lammerse,
E.J. Lensink, W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit,
H.J. Veerkamp en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwsegeweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: L. Poppema, Zuiderweg 93,
9744 AA Groningen, telefoon (050) 56 51 75.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.
District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.
District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4,
4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.
District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Verdilaan 21, 5707 RG Helmond, telefoon (04920) 25609.
District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
Tj. Boersma, Verzetstraat 13, 8923 CP Leeuwarden,
telefoon (058) 66 60 37.
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLAND

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wenden zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,- bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wend men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

L.J.E. Reintjens, Keulerstraat 5,
6372 KD Schaesberg, telefoon (045) 31 34 10.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

H.J. van Doorne, Beurtschipper 58,
3201 GA Spijkenisse, telefoon (01880) 2 24 76.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

A.P. Wessels, Postbus 1591,
3000 BN Rotterdam, telefoon (010) 19 70 10.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

A. Kok, Pals 29,
6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Zuiderweg 93,
9744 AA Groningen, telefoon (050) 56 51 75.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonneren OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

OND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publicatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 2322 LK Leiden.

KLEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Binnenhof 26, 6535 TN Nijmegen.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: G. Horst, Goudvinkhaag 14, 3993 BE Houten.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan:

M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels,

Ravenhorst 28a, 3085 ZV Rotterdam.

GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov. weg 29a,

9677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourporti, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op
25 maart 1985.

IN DIT NUMMER

	pag.
De Geelbuik Amazone	52
Dwergwever	53
De Japanse Nachtegaal	55
Vogelveren	59
Mijn kweekervaring met het witbuikbronzemannetje	62
Bericht voor houders van Europese kooivogels	63
De Kuifzebravink	64
Mutatie, crossing over, of???	64
N.B.v.V. Oorkonde, Nieuwe keurmeesters, Maak uw afdeling sterk; werf een lid	67
Vogel '85	88
Waaierstaartvliegenvangers	69
Bobbel 2	71
Ervaring met de rode druppelastrilde	72
De voliére van de maand	75
Gambel kwartel	77
De Cactusparkiet	77
Kampioenen N.B.v.V.	78
Staalvlekduifje	80
Prijswinnaars 33e C.O.M. kampioenschappen te Zutphen	81
Geslaagde kweek met Aziatische Glansspreeuw	83
De valkparkiet II	88
Echt Walstro	93
Korte berichten	94

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Witte Molen, Fauna metaalwaren b.v.,	54
W. Rouppe van der Voort, Orni-Mondo, Kasper faunafood, IJsselhal Zwolle	66
H. Dijk, Blankestijn's Pet Farm b.v., Fauna metaalwaren b.v., G.S. van Gelder b.v.,	70
Meta	74
Langhout's Groothandel	76
Langhout's Dier-Home	82
Wolro luchtreiniging, Gehu, Patrick Hens, L.S.M.,	84
Fauna metaalwaren b.v.	88
Fauna metaalwaren b.v.	88
Vraag & Aanbod	88
V.V.R. Vogelvoederfabriek, Van Keulen	89
404	90
Fauna metaalwaren b.v.	91
CéDé vogelvoerders	92
Holland Diervoeders b.v.	93
Fauna metaalwaren b.v.	94
Avesproduct b.v., Animali	96
N.B.v.V. Boekenservice, Witte Molen	96

Foto voorplaat: Geelbuik Amazone

Foto: Vogelpark Walsrode / H. Müller

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 62 29 22.

De Geelbuik Amazone

Amazona xanthops

Tekst: Mevr. J.L. Spenkelink-van Schaik z.g.

Foto: Vogelpark Walsrode/Müller

De Geelbuik Amazone is een Amazone-papagaai ter grootte van 27 cm.

De jonge vogels zijn bijna helemaal groen. Alleen op de kroon, de streek tussen de ogen, de wangen en de oren is geel. De groene veren aan de kop zijn donker blauw groen gezoomd. De onderzijde van de vogel is wat lichter groen en eveneens donker groen gezoomd. De iris is bij de jonge vogels bruin.

Naarmate de vogel ouder wordt, komt er steeds meer geel in het verenkleed, de kop wordt totaal geel terwijl in de dan gele keel donker groen gezoomde veren komen.

De borst is dan geel met een rode waas, ja vaak zelfs zijn de veren daar rood. De buik is weer geel. De staart aan de onderzijde geel met wat rood aan de basis. Op het rugdek en de vleugels zijn de groene veren veelal geel gezoomd. De poten en snavel, die aanvankelijk grijs waren, zijn lichter van kleur geworden. De iris is licht geel gekleurd. De Geelbuik Amazone leeft in een zeer moerassige streek in het centrale deel van Oost-Brazilië. Ze werden reeds voor vele jaren in Europa geïmporteerd, helaas vindt men slechts sporadisch hier en daar een enkele vogel. Sinds Brazilië doende is dit immense land open te gooien en daartoe noodgedwongen wegen moest aanleggen is er veel veranderd. Door het land te ontsluiten wordt in vele streken het milieu verstoord. De commercie speelde daar wat de vogels betreft op in. De regeringsreactie daarop was het sluiten van de grens voor

de export van de vogels. Wat er daarna dan ook uit Brazilië binnen kwam ging via smokkelwegen en dat konden nooit grote hoeveelheden zijn. Hieruit volgt de conclusie: een weinig voorkomende vogel hetgeen de xanthops dan ook is, die zeker niet in de huiskamer hoort maar waarmede getracht dient te worden deze vogels te kweken.

Ik zal U niet vervelen met het opnoemen van een rijtje namen van diegenen in het buitenland die reeds met de Geelbuik Amazone gekweekt hebben.

Aangezien in de literatuur de juiste kweekwijze niet beschreven werd, is daaromtrent bijzonder weinig bekend.

Net als alle andere Amazone-papagaaien heeft de Geelbuik Amazone een zeer afwisselend en gevarieerd dieet nodig waar geen zonnepitten of pinda's voorkomen, maar wel een grote verscheidenheid van fijnere zaden. Verder veel groenvoer en takkenwerk (met bladeren). Daar dit alles in huis moeilijk te verwezelijken is, doe ik hierbij een beroep op een ieder die de Geelbuik Amazone in huis heeft, deze bijzonder prachtige Amazone in de kweek te brengen.

Wevers

Dwergwever (*Sitagra luteola*)

Foto: Horst Bielfeld

vormen, zijn wit, rose of blauwgroen. Tijdens het broeden, dat 12 dagen duurt, wordt het popje soms, voor een korte tijd, door het mannetje afgelost en hij helpt haar ook daadwerkelijk bij het grootbrengen van de jongen. Na 20 dagen vliegen die jongen uit en worden dan nog gedurende zo'n 2 weken door beide oudervogels gevoerd. Naast wat zaden in droge of gekiemde toestand, hebben deze wevertjes ook constant een variabel dierlijk voedsel nodig.

Uit de naam blijkt het al, we hebben te maken met een kleinsortige wever. Hij meet maximaal 12 cm. De kleur van het mannelijke prachtkleed is overwegend citroengeel, op de rug wat vlekkelig. De zwarte bevedering van het voorhoofd, een gedeelte van de schedel, naar beneden achter de ogen doorlopend tot de keel, vormt het masker. Vleugels en staartveren grijsachtig groenbruin met gele zomen. Ogen bruinzwart met roodbruine oogrand, snavel donker en poten bruinachtig hoornkleurig.

Buiten de broedperiode gelijken de mannetjes uiterlijk veel op de popjes. Zij missen het zwarte masker en zijn daar meer groen tot bleekgeel. Aan de onderzijde zijn ze meer cremekleurig. Tijdens de broedperiode zijn de popjes meer geel van kleur. De mantel is grijsachtig met bruine strepen. Een ondersoort is bekend, *S.l.kavirondensis*.

Ze komen voor van Senegal tot Ethiopië en in West Kenia en Noordwest Tanzania waar ze voornamelijk de savannen bewonen. Broeden doen ze in doornige struiken en bomen. De nesten worden door het mannetje gebouwd van gras halmen en deze zijn lang en tuitvormig. De ingang bevindt zich onderaan en loopt via een vrij lange recht omhoog gaande pijp die uitmondt in de bolvormige nestholte welke met zachte mate-

rialen, zoals haren en veertjes, is bekleed. De nesten hangen dicht bij elkaar en ook hier is dus sprake van kolonievorming. Het is opvallend dat in de directe nabijheid van de nesten altijd ook wespennesten aanwezig zijn. De 2 tot 3 eieren welke een compleet legsel

Er zijn meerdere broedresultaten met de dwergwever in de volière behaald. Recentelijk door de heer H. Koning, van Maerlantlaan 14 in Driehuis. Hij schreef ons daarover het volgende:

"In het najaar van 1982 schafte ik een koppeltje van deze dwergweertjes aan. Toen ik ze ongeveer twee maanden in de volière had, werd er al ijverig aan nestbouw gedaan. Het mannetje bouwde er twee, een in het nachtverblijf en een in de buitenvlucht. De pop bleef de hele winter in de buitenvolière en bracht de nachten in het nest door. Het mannetje sliep in het nest binnen. In het voorjaar van 1983 legde het popje in het buitennest twee witte eieren, groot 18 x 13 mm. Hier kwam ik overigens pas achter toen ik op de grond een te vroeg uitgevlogen jong vond welke zijn vlucht niet overleefde. In dat zelfde jaar werden er nog enkele nesten gebouwd en eieren gelegd, maar de uitgekomen jongen werden niet ouder dan 2 tot 3 dagen. In 1984 legde het popje in het binnennest, dat als slaapnest voor de man diende, 2 eieren. Bei-

de eieren zijn uitgekomen maar slechts een jong overleefde het. Ik heb die jonge vogel geringd hetgeen geen probleem opleverde. Eind augustus was die jonge vogel zelfstandig. In die tijd waren de oudervogels al weer aan een volgend broedsel bezig.

Het mannetje bouwde een bol van kokosvezel met een naar beneden gerichte trechtervormige opening. Tijdens de broedperiode zijn de wevers erg agressief en vooral gele en groenkleurige vogels werden fel achtervolgd zo erg zelfs dat er doden vielen. Om de rust te bewaren heb ik dan ook alle andersoortige gele en groene vogels uit de volière verwijderd.

Ik geef aan de wevers het bekende zaadmengsel voor tropen maar als er jongen waren keken ze daar niet of nauwelijks naar om. In die periode nemen ze alleen dierlijk voedsel op dat het laat-

ste jaar bestond uit pinky's en buffalowormen. Daarvoor gaf ik ze uitsluitend meelwormen en ik denk dat dat de oorzaak van het mislukken is geweest. In de buitenvolière bevond zich ook een mierennest. Eerst wilde ik dat weghalen tot dat ik zag dat het mannetje dwergwever met een snavel vol mieren naar het nest vloog. Dit deed hij meerdere malen. Zodra de oudervogels aan het volgende broedsel begonnen, heb ik het zelfstandige jong uit de volière gehaald en apart gezet. Hij of zij was op dat moment nog in het jeugdkleed, iets valier van kleur en tekening dan het ouderpopje. Het geslacht is dus pas later vast te stellen. Voor wat betreft de tentoonstellingen hoop ik dat het een man is maar voor de verdere kweek zou ik liever zien dat het een popje is."

Redactie

**WITTE MOLEN is meer dan alleen een naam.
WITTE MOLEN is een begrip voor kwaliteit.**

NIEUW!

Het is een bekend feit, dat veel vogelliefhebbers hun eigen kracht- en opfokvoer maken. Voor deze groep heeft WITTE MOLEN TWEE NIEUWE PRODUKTEN.

WIMORAAL VOOR VOGELS
Na een lange succesvolle periode van proefnemingen is WITTE MOLEN erin geslaagd om een MINERALEN-VITAMINENKERN samen te stellen, verrijkt met LYSINE en METHIONINE, aminozuren die werken als EIWITVERBETERAARS.

WIMORAAL voor vogels is een VOEDERKERN, die uitermate geschikt is om in droge toestand met bijvoorbeeld paneermeel of EICAKEMEEL vermengd te worden. Het resultaat is een geweldig voer, waarmee de meest veeleisende liefhebber tevreden zal zijn.

WIMORAAL voor vogels bevat geen antibiotica, volledige analyse op de verpakking.
Doserings: 35 gram per kg basisvoer. Verpakking: 1 kg.

WIMO-EICAKEMEEL
Een voortreffelijk produkt met de bedoeling de liefhebber de helpende hand toe te steken bij het samenstellen van zijn eigen ZACHTVOER.

Het riskante mengen met oud brood of paneermeel is met WIMO-EICAKEMEEL voortaan niet meer nodig. WIMO-EICAKEMEEL is bereid uit o.a. zuiver tarwebloem en verse eieren.
Verpakking: 2 kg.

Alleenverlegenswoordiging
ALLESTERIN B.V.
Moleneind 2
4288 GD Meeuwen N.B.

Typ 922, 76 x 30 x 40 cm

Typ 909, 83 x 30 x 40 cm

Joko-Boxen
uit hoogwaardig kunststof

NIEUW BIJ

Om aan de vraag van iedere vogelkweker te voldoen hebben wij sinds kort deze alom bekende kooien in ons verkoopprogramma opgenomen. U kunt deze artikelen kopen bij iedere goede speciaalzaak. Informeer anders bij onze fabriek.

 Fauna metaalwaren b.v.
Hoofdstraat 138a - 5171 DH Kaatsheuvel - Tel. 04167-7 41 14
Corr.-adres: Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel
VOGELLIEFHEBBERS KENNEN 't

**Meer dan 15 jaar
JOKO KOOIEN**
Folder en prijslijst op aanvraag.
f. 1,00 aan geldige postzegels
bijsluiten.

De Japanse Nachttegaal

Herkomst

Zoals we misschien allemaal wel weten komt deze vogel niet uit Japan, zoals zijn naam doet vermoeden, maar uit Zuid-Oost-Azië. Ze leven daar in het struikgewas en staan over het algemeen bekend als schuwe vogels.

Voeding

In de volière hebben ze bij mij de beschikking over universeelvoer, Cédé-eivoer vermengd met universeelvoer en gekiemd zaad. Van dit gekiemd zaad heb ik ze meermalen de mungo bonen zien eten.

Elke dag krijgen ze ca 10 meelwormen en afwisselend fruit, zoals appel, peer, sinaasappel, perzik e.d., dit natuurlijk afhankelijk van het jaargetijde.

In de broedtijd werden nog extra maden gegeven.

Verder is nog in de volière aanwezig: tropisch zaad en onkruidzaad. Dit menu zullen ze ongetwijfeld nog aanvullen met zelf gevangen insecten.

Huisvesting

Deze vogels heb ik al sinds drie jaar in mijn bezit.

Gedurende deze tijd zaten ze in een nachthok met kleine onbeplante vlucht van ca 2 m². Dit jaar echter heb ik ze omstreeks mei in een grote buitenvlucht gedaan van 10 m lang, 3 m breed en 2 m hoog met aangebouwd nachthok. Het dak is voor de helft afgedekt met plastic golfplaten. De achterzijde is geheel dichtgemaakt met eternit-platen.

De vlucht is beplant met vlier, confeer, laurierkers, wilg, lijsterbes en nog wat kleinere struiken met o.a. de mahonia.

Deze vlucht deelden ze met goudbukjes, St. Helenafazantjes, blauwfazantjes, spitsstaartamadines, gordelgrasvinken, bichenows, binsenastrilden en oranjekaakjes.

Dagelijks werden ze voorzien van schoon badwater, want baden doen ze graag, evenals het nemen van een zonnebad.

Kweekresultaat

Nadat de vogels begin mei in de volière losgelaten werden, begonnen ze na verloop van 14 dagen een nest te maken in een traliekastje.

Dit nestbouwen werd door beiden gedaan, maar daar ik er aanvankelijk ook wel eens een spitsstaart in zag zitten,

door J. Keyzers

dacht ik dat het een nest van een spitsstaart was. Maar toen ik op een gegeven moment zag dat er een op het nest bleef zitten, dacht ik, nu zullen er wel eieren zijn.

Natuurlijk was ik bijzonder nieuwsgierig, maar ik durfde het toch niet direct aan om te kijken.

Toen ze enkele dagen zaten, kon ik het niet langer meer uithouden en stapte ik de volière in. Toen ik het nest tot op 30 cm was genaderd, vloog de pop eraf. Ik zag drie gespikkelde eieren liggen . . .

Tjonge, wat gaf dat een heerlijk gevoel, 3 eieren van de jappen, wie had dat kunnen denken, terwijl ze nog maar pas in de volière zaten.

Groot was de teleurstelling toen enkele dagen voor het uitkomen de nachtegale 's morgens van het nest waren, hevig kwetterden en ik geen ei meer in het nest zag liggen. Eerst dacht ik, dat ze ze opgegeten hadden, omdat je dat nogal eens leest in de literatuur. Toen ik echter het nestkastje van de wand haalde, zag ik bovenop muizekeutels liggen. Toen heb ik klemmen gezet en heb 4 spitsmuisen gevangen. Ook waar ze de volière inkwamen heb ik ontdekt, omdat ik op een gegeven moment een dode binsenastrilde zag liggen in een hoekje van de volière.

Waarschijnlijk hebben de muizen hem 's nachts gedood of de bins is zelf dood gegaan en hebben ze hem mee willen nemen, maar door de spleet waarlangs ze binnen kwamen konden ze kennelijk de binsenastrilde niet er uit krijgen.

Toen ik 2 dagen achter elkaar in de muizenval een oranjekaakje (levend) had gevangen, heb ik die val er maar weer uitgehaald.

Toen ik na enkele weken de nestkastjes inspecteerde, ontdekte ik bij toeval een nieuw nest van de Japanse Nachtgale in een kleine confeer op ca 50 cm boven de grond. Het was een mooi komvormig nest met daarin weer drie eieren. Ook hier kon ik ze weer naderen tot op ca 50 cm vooraleer ze van het nest vlogen. Hierbij merkte ik nog op

dat het mannetje langer op het nest blijft zitten dan het popje. Als je in het nest kijkt, kwetteren ze wel, maar blijven tot op ca 1 à 1½ meter van je vandaan.

Op 20 juni was de nachtegaal 's morgens ijverig in de weer, naar het mij leek, op zoek naar insecten. Toen ik nestcontrole toepaste bleken de drie eieren alle drie te zijn uitgekomen. Pas toen realiseerde ik mij dat hij de vorige dag ook aktiever was dan anders.

Voor het eerst had ik jonge japanse nachtegalen.

Daar ik gezien de lektuur die ik gelezen had mezelf geen goede hoop gegeven had omtrent de afloop, besloot ik elke dag een foto te maken. Als je nog nooit insecteneters hebt gehad, maar altijd zaadeters, dan zie je een enorm verschil. Bij zaadeters zie je jongen liggen met gevulde kroppen, maar bij de nachtegalen zag ik altijd lege kroppen. Dit komt waarschijnlijk doordat het voedsel vlugger verteert.

In het begin dat ik die jongen had, heb ik dan ook dikwijls gedacht, morgen zullen ze wel dood zijn.

Pas later realiseerde ik me dat de leeg aandoende kroppen inherent zijn aan de voeding van de vogels.

Als ik de vogels observeer dan lijkt het mij dat de man meer en beter voert dan de pop. Ze nemen altijd maar één meelworm tegelijk mee. Ze halen hem eerst door hun snavel en vliegen er dan mee naar het nest.

De man is tammer dan de pop. Als ik ga voeren en ik fluit dan komt de man onmiddellijk naar binnen en haalt hij de meelwormen uit het bakje, dat dan zo'n 20 cm van mij vandaan staat.

Op vrijdag, dus na 6 dagen, namen zowel de man als de pop 3 meelwormen tegelijk mee naar het nest. 's Avonds werden in het gras insecten gevangen, de grotere soorten nemen ze eerst.

Nestcontrole paste ik elke dag toe en als je dat doet dan zie je ze groeien.

Van een collega had ik drie ringen geleend. Tijdens het ringen zag ik dat er al bruine veertjes doorkwamen en dat bij twee jongen de ogen al open waren.

Na het ringen kreeg ik ze maar moeilijk weer in het nest. Het leek wel of ze er, nu ze er eenmaal uit geweest waren, niet meer in pasten, maar na enkele keren proberen lukte het toch.

Bij het ringen maakte één van de jongen een piepend geluid, waarop de man onder luid schetteren een scheervlucht over mij uitvoerde die me deed schrikken.

Beide ouders zitten al te wachten tot ik met de meelwormen en de maden aankwam.

Op dinsdag 28-6-83 sloeg de schrik mij om het hart toen ik 's avonds nestcontrole toepaste. Er zat namelijk maar één jong meer in het nest. De vraag die dan onmiddellijk opkomt is hoe kan dat en waar zijn ze? Onmiddellijk kwam mijn vrouw te hulp bij het zoeken naar de twee jongen. Toen ik het nest in ogenschouw nam bleek het scheef te hangen. Met ijzerdraadjes heb ik het toen weer rechtgehangen en vastgemaakt. Mijn vrouw had ondertussen de twee anderen op de grond tussen de begroeiing gevonden. Ze bleken allebei nog te leven, dat was een hele opluchting.

Toen we ze in het nest wilden terugdoen, vlogen of sprongen ze er beiden tegelijk weer uit. Goede raad was duur, wat nu te doen? Als we ze in de volière zouden laten, zouden ze ongetwijfeld dood gaan van de kou.

Toen hebben we ze maar meegenomen en in het nachthok gezet. Daar konden ze voorlopig niet uit, maar je vraagt je dan wel af of ze door de ouders nu nog wel gevoerd zouden worden.

In het nachthok werden de jongen in een ondiep (5 cm) bakje gepiaatst, waar ze echter onmiddellijk uitsprongen. De ouders vlogen schetterend door het nachthok, dus die wisten waar hun jongen waren, maar zouden ze ook voeren? Na ongeveer een kwartier gewacht te hebben vlogen de ouders met meelwormen in de bek naar de jongen toe en vervolgens naar buiten. Toen ze tot de overtuiging kwamen,

dat de jongen toch niet kwamen, begonnen ze te voeren. Dat was voor ons een hele geruststelling en we lieten ze die avond verder ongestoord.

Op woensdagmorgen 29-6 vlog gekeken, ze zaten met z'n drieën voor het nestbakje. Na het geven van meelwormen en maden begonnen de ouders onmiddellijk weer te voeren.

Als de jongen zich rustig hielden en ik kwam niet in de volière, dan waren de ouders ook rustig, maar zodra er een begon te vliegen of te springen, dan kwamen ze onmiddellijk luid schetterend naar binnen.

De jongen maken sprongen van 15 à 20 cm hoog en 30 tot 50 cm ver. Ze zitten het liefst zo hoog mogelijk en proberen tegen het gaas van het nachthok omhoog te klimmen.

Ze hebben t.o.v. hun lichaam reeds goed ontwikkelde poten. De ouders voeren nu ook veel meer maden buiten de gebruikelijke meelwormen dan toen ze nog buiten in het nest zaten. Of dit nou komt doordat ze binnen zitten, het regenachtig weer is of gewoon omdat ze steeds groter worden, weet ik niet, maar opvallend is het wel.

Nu ze in het nachthok zitten kan goed gezien worden hoe ze worden gevoerd. De oudervogel komt met een meelworm in de bek vlakbij de bek van de jonge vogel; heeft deze honger, dan doet hij zijn bek open en doet de ouder de meelworm erin. Heeft het jong geen honger, dan doet hij zijn bek niet open. De ouder-nachtegaal gaat dan onmiddellijk naar de volgende. Sperren doen ze pas als de oudervogel dicht in de buurt komt. Hebben ze erge honger dan maken ze er ook nog geluid bij.

Donderdag 30 juni. De ouders blijven veel meer buiten. De man draagt met nestmateriaal, ze zijn waarschijnlijk een nieuw nest aan het maken.

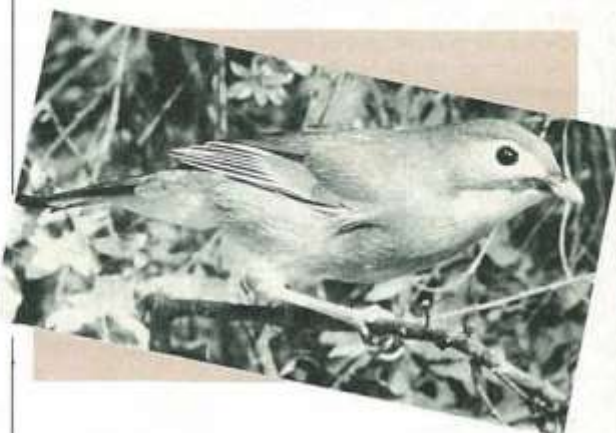
Vrijdag 1 juli. Nieuw nest ontdekt, het is erg fragiel. Ik ben benieuwd wanneer ze het eerste ei leggen en of ze dan nog blijven voeren. De man heeft een gedroogde krent of lijsterbes in de bek. Hiermee ging hij tot 2 = toe naar de jongen en stopte zijn snavel in de geopende bek van de jongen zonder die bes af te geven. Het leek erop of hij wilde zeggen dit kun je ook eten. De jongen kijken pienter uit de ogen. Het grootste jong maakt pikbewegingen naar wat voor hem waarschijnlijk op een insect leek. Ze doen aan jonge merels denken met hun grote poten, volledig in de veren en nog geen staart. Hoewel, vandaag ontdekte ik dat die inmiddels was gaan groeien en ongeveer een halve cm lang was. Ze kunnen nu ook veel beter "vliegen" en huppen, soms overbruggen ze al de volle breedte van het nachthok in één keer (2 meter). De hoogte die ze dan halen is ongeveer 30 cm.

Maandag 4 juli. Vandaag hebben ze in het nieuwe nest hun eerste ei gelegd. Ze jagen alle vogels die in de struik komen er weer uit, waarschijnlijk beschouwen ze de struik als hun territorium. De man voert hoofdzakelijk nog alleen. Altijd beginnen ze met de meelwormen en daarna pas aan de maden. Deze maden bewaar ik op zemelen in de koelkast in een glazen pot met deksel en daar heb je natuurlijk alle begrip van je vrouw voor nodig.

Dinsdag 5 juli. In het nieuwe nest liggen twee eieren. De man voert alleen nog, de pop laat zich niet meer zien, behalve om even te eten. Het "vliegen" van de jongen gaat steeds beter, ze komen al tot ca 1 meter hoogte.

Woensdag 6 juli. Er zijn nu drie eieren in het 2e nest en het broeden heeft een aanvang genomen. Dit heb ik kunnen constateren omdat de man 's avonds ook op het nest zat. Van de jonge nachtegalen maken er twee al duidelijk pik-

bewegingen en voor het eerst heb ik er een zien drinken.

Donderdag 7 juli. Het grootste jong heeft voor de eerste keer de zitstok bereikt. De man wilde hem naar buiten lokken, maar hij miste het vlieggat en kwam weer op de bodem terecht.

Maandag 11 juli. Het grootste jong vliegt uit, de beide andere kunnen de zitstok bereiken. Het jong overnacht reeds buiten. Bij het voeren gaan de ouders eerst het jong buiten voeren. Het derde nest is verstoord. 's Morgens lag nog een ei in het nest. 's Avonds was dit ook weg, op een restje na. De oorzaak van deze nestverstoring is mij niet bekend. De voeding is nu 's morgens om 7 uur, ca 15 meelwormen en 50 maden. Dan verder de gehele dag niets meer en 's avonds weer hetzelfde. De snavels van de jongen beginnen een lichtere kleur te krijgen en de kin begint licht te kleuren. Dinsdag 12 juli. Er vliegen nu twee jongen buiten. In de vlucht kan ik ze gemakkelijk vinden door de ren in te gaan, de ouders zoeken dan de jongen op. Zodra ik in de buurt kom beginnen de ouders te schetteren en dan is het nog maar een kleine moeite om die jongen te zien. De ouders zitten met de jongen tussen hen in. Ondanks dat ze niet alletwee tegelijk zijn uitgevlogen blijven de jongen goed bij elkaar.

Woensdag 13 juli. Buiten het levend voer dat ik verstrek, eten ze nu duidelijk meer universeelvoer dan anders, de rozijnen en lijsterbessen eten ze niet. Of het meer eten van het universeelvoer komt omdat de jongen uitvliegen of omdat ze maar twee keer per dag levend voer krijgen weet ik niet, maar ik houd het op het laatste. Als ik 's avonds levend voer verstrek beginnen ze daar onmiddellijk van te eten.

Maandag 18 juli. De jongen kunnen nu zeer goed vliegen, maar blijven wel bij elkaar.

Donderdag 21 juli. De kleinste jonge nachtegaal lijkt qua kleur rondom de ogen precies op de pop. De andere twee lijken op de man. Hieruit trek ik de conclusie dat ik twee mannen en een pop heb gekweekt. Het oudste jong begint soms al zachtjes te zingen. Bij elkaar in de veren pikken doen ze ook al net als de ouders.

Vrijdag 22 juli. De jongen jagen nu achter insecten aan in de bebossing, maar hebben toch nog duidelijk moeite met ze te vangen. De portie maden die wordt gegeten wordt nu minder, dit zie ik omdat 's avonds niet alles op is. Dit kan erop duiden dat de jongen zelfstandig aan het worden zijn.

Maandag 8 augustus. Ze opereren niet zo duidelijk meer

als groep, maar op een alarm-roep van één van de jongen komen ze onmiddellijk af, inclusief de ouders.

Donderdag 11 augustus. Ik heb de jongen tot op heden nog niet aan de voerbak gezien, wel komt er soms een binnen. Wanneer een van de ouders ook binnenkomt en een meelworm pakt, dan vliegt hij hem vlug achterna naar buiten. Dit betekent dat de jongen nog steeds door de ouders worden bijgevoerd.

Woensdag 17 augustus. Nu eten de jongen wel zelfstandig meelwormen, evenals de ouders pakken ze de witte pasgevelde het eerst. Ze verblijven als groep niet steeds bij elkaar.

Woensdag 28 september. De jongen zijn praktisch uitgeruid en opereren ook niet meer als groep. Als ik ze 's morgens badwater ga geven zitten ze al in de dichtstbijzijnde struik te wachten om te kunnen gaan baden.

Tentoonstelling

Onze tentoonstelling is half november.

Op zaterdag 1 oktober heb ik de jonge nachtegale uit de grote vlucht gevangen en in een vluchtje van 1 m² gezet. De daaropvolgende week heb ik ze opgekooit in een TT-kooi, waarbij katebakvulling als bodembedekking is gebruikt.

Als voedsel kregen ze elke dag vers universeelvoer, 4 meelwormen 's morgens en 's avonds en ca 10 maden. 's Morgens kregen ze ook nog 1 eetlepel eivoer vermengd met gekiemd zaad. Elke dag werden de nachtegale natgespoten met een nevelsprit, dit om het dagelijks baden te vervangen. Driemaal per dag worden de TT-kooien verzet.

Op zaterdag 28 oktober, dus 4 weken nadat ze in de TT-kooien waren gezet, heb ik ze weer in een kleine vlucht geplaatst. Dit heb ik gedaan om de conditie te verbeteren. De daarop volgende zaterdag heb ik ze weer in de TT-kooien gedaan. Als ze dan eindelijk op de TT zitten, kan die maar niet vlug genoeg geopend worden om de resultaten te bezien. Toen ik die resultaten zag, 90-89-88 punten, voel je je werkelijk trots.

Gerard Vroom uit Haarlem stuurde ons ten aanzien van zijn kweek met Japanse nachtegale, het volgende verslagje. De maten van mijn volière, incl. nachthok, zijn 5 m x 2,50 m x 2 m. Het buitenhok is beplant met diverse coniferen, spar, prunus, vlier, mahoniestruik, bamboe, aalbes en bruidsluier. In de volière werd 1 stel Japanse nachtegale gehuisvest. Begin april begonnen de vogels een nestje te bouwen hetgeen op 14 april klaar was. Dit nestje was gemaakt van hooi, sisal, bamboeblad en afgewerkt met paardehaar. Op 18 april werd het eerste eitje gelegd. In totaal 4. Eén daarvan is uitgekomen en wel op 1 mei. De andere waren onbezet. Dit ene jong werd goed gevoerd en groeide enorm hard. Op 5 mei heb ik het geringd, ringmaat 3,5 mm. Ik moest zelfs vaseline gebruiken. 12 Mei verliet het jong het nest. Na precies drie weken heb ik het uit

moeten vangen, aangezien de ouders een nieuw nestje hadden ditmaal met 4 jongen. Alle vier werden prima gevoerd. Het is een verrukkelijk gezicht dit allemaal van nabij te aanschouwen. Na vier dagen heb ik ook deze jongen geringd. De jongen werden groot gebracht met uitsluitend levendvoer. Buffalo wormen, krekels, pinkymaden, miereneieren (diepvries), en sprinkhanen. Toen de jongen ongeveer een week oud waren viel het mij op dat er ook eivoer gevoerd werd. Ik maakte dat een beetje ruil met roosvicee. Daarvan kregen de vogels bekkenvol toegestopt. Ook deze vogels moest ik na drie weken uitvangen, want er lag alweer een volgend legsel ook weer met 4 jongen. Maar hier kwam toch even het pechduveltje om de hoek kijken, want op een nacht is dit nestje scheef komen hangen, waardoor de jongen op

De keurmeester had tevens op het keurbriefje gezet: "prachtig kweekresultaat", nou dan voel je pas echt hoe zoiets wordt gewaardeerd.

Conclusie

- Ze broeden alleen in een beplante volière.
- Ze gebruiken soms een tralie-nestkastje, maar geven er de voorkeur aan om een vrijstaand nest te bouwen.
- Als voedsel kan meelwormen in beperkte mate, en maden net zoveel als ze willen, uitstekend voldoen.
- Nestcontrole laten ze gemakkelijk toe.
- Ringen moet zo vroeg mogelijk gebeuren, liefst als de ogen nog niet open zijn, anders bestaat de mogelijkheid dat ze niet meer in het nest blijven.
- Komen ze te vroeg uit het nest dan kunnen ze gerust in het nachthok worden gezet.
- Als de jongen uitvliegen en ze beginnen aan een nieuw nest, dan de meelwormen nog meer rantsoeneren.
- Ze moeten elke dag de beschikking hebben over vers badwater.

de grond gevallen zijn en dood waren. Wie dacht dat de vogels er genoeg van hadden kwam bedrogen uit. Drie weken later was er weer een nestje (het was inmiddels eind juli geworden) met alweer 4 jongen. Hier had ik niet zoveel hoop meer op. Er werd ook niet zo intensief meer gevoerd. Dat bleek wel bij het ringen, want dat kon de zevende dag nog.

Wat ik vermoedde gebeurde. Op een ochtend deed ik nestcontrole en toen bleek dat het hele nestje uitelkaar lag. Alle jongen dood, waarbij de kleinste heerlijk verminkt was.

Aangezien de vogels drie dagen later weer begonnen te slepen, heb ik ze gescheiden. Al met al geen slecht kweekresultaat, vijf prachtige Japanse nachtegale.

Foto's: Dan Mehr; Dansk Fuglehold; Gerbrand Castricum en Cees Scholtz

Vogelveren

Vliegen wordt voor de vogel door de veren mogelijk gemaakt. Toch zijn alle vliegende dieren geen vogels. Onder de zoogdieren de vleermuizen, die zonder veren te bezitten met een vlieghuid van levend weefsel tot vliegen in staat zijn. Zo'n vlieghuid wordt ook door de laatste overlevenden van de vliegende reptielen gebruikt, waarbij deze met één enkele sterk-verlengde vinger is uitgespannen. De eerste vliegers zijn de insekten (momenteel nog de talrijkste groep in het dierenrijk) geweest, waarvan de voorouders al meer dan driehonderd miljoen jaar geleden dunne vlieghuidjes van chitine hebben ontwikkeld, in enkele gevallen zelfs ter grootte van een duivevleugel.

Vliegen zonder veren blijkt dus wel degelijk mogelijk te zijn. Proberen wij het speciale karakter van de vogels te onderzoeken, dan doet zich onmiddellijk de vraag voor, wat er wel zo bijzonder, zo ongewoon aan die veren is. Allereerst het ontstaan van de veren: een vraag die uitgebreid is onderzocht zonder dat een bevredigende oplossing werd verkregen. Een algemene opvatting was dat de vogelveren zich uit de schubben van de reptielen hebben ontwikkeld. Die opvatting berust op het feit, dat schubben, veren en haren door de opperhuid worden gevormd en dat er in de ontwikkelingsgeschiedenis van de gewervelde dieren eerder schubben waren dan veren en haren. Tot nu toe kon echter niet worden verklaard hoe de zo volmaakt gevormde veren zich uit die eenvoudige schubben zouden hebben kunnen ontwikkelen. Daarentegen groeit de laatste tientallen jaren het aantal gegevens, feiten en aanwijzingen voor de veronderstelling dat de haren van de mens en de zoogdieren de veren van de vogels en de schubben van de reptielen zich geheel onafhankelijk van elkaar hebben ontwikkeld. Overigens is het momenteel nog geheel onbekend op welke wijze dit is gebeurt. Naast het belang van de veren voor het vliegen en de regulering van de lichaamstemperatuur (donsveren!) bepalen veren bovendien het uiterlijk van de vogels. Kleuren en kleurpatronen blijken een belangrijke functie te heb-

ben, die in dit tijdperk van revolutionaire technische ontwikkeling veel te veel wordt verwaarloosd. Toch is dit zeer zeker even belangrijk (ook voor de technologie) als de betekenis van de veren voor het vliegen.

In de loop van duizenden jaren heeft men heel wat met de vogelveren gedaan voor schoonheidsdoeleinden, opschik en verfraaiing van de kleding. Complete kunstwerken, konings- en priestermantels werden van veren gemaakt. Dierentuinen en volkenkundige musea kunnen ons doen zien wat de grote betekenis van kleurige veren altijd al is geweest (en nog altijd is).

Wat de veren betreft wordt er door de natuur in dit opzicht heel wat gepresteerd. Door de afzetting van kleurstoffen wordt een onvoorstelbare variatie aan kleuren bereikt. Dominerend daarbij zijn de kleurstoffen, die als de zogenaamde **melaninen** bekend zijn. Ze komen voor in een kleurenschaal van lichtgeelbruin tot diep-zwart. Bij het ontstaan van de afzonderlijke kleuren vervullen ze een zeer belangrijke rol. Aan de basis van de veerkiem bevinden zich de zwarte kleurstofcellen of **melanophoren**, die mikroskopisch klein zijn. Begint een veer zich te ontwikkelen, dan sturen die zwarte kleurstofcellen fijne vertakkingen uit, die in de cellen binnendringen, waaruit stelselmatig de veer wordt opgebouwd. Op die manier worden de korrels geleverd, die een basis vormen

voor het ingewikkelde verschijnsel, dat het vormen van de veerkleuren omvat.

Die kleurstofkorrels worden in de veerkiem omgeven door de zich sterk-verhardende hoornstof. Gelijktijdig gaan de cellen te gronde en de nu dode celstof omgeeft de korrels volkomen en zorgt daardoor voor een uitstekende conservering. Als gevolg hiervan kunnen vogelhuiden zonder veel moeite vrijwel onbeperkt worden gehouden en kunnen de kleurige veren voor versiering worden gebruikt. Die opsluiting van de hoornstof in de aanvankelijk levende cellen, waardoor ze aan de stofwisseling worden onttrokken en volkomen geconserveerd, blijkt één van de wonderlijkste processen in de natuur te zijn. Op dezelfde manier worden hoorns, hoeven, klauwen, nagels en haren gevormd. Het eindresultaat is nergens zo wonderbaarlijk als in de veren van de vogels.

Zoals vermeld zorgt het **melanine** voor schakeringen van bruin tot zwart, maar bovendien zijn er nog gele en rode kleuren, die in het bijzonder van grote betekenis zijn bij het ontstaan van de intensieve kleuren, die we bij tropische vogelsoorten in onze kooien en volières kunnen bewonderen. Tot op zekere hoogte vormen ze een van de belangrijkste aspecten van onze liefhebberij. Die veerkleuren blijken door een aantal chemische stoffen veroorzaakt te worden. Hun aantal is echter veel te klein

om de veelsoortige felle kleurenpracht te veroorzaken. De kleurenreeks van de vogelveren is hiermee immers nog alerminst uitgeput. Er zijn toch ook groene, blauwe en witte vogels bekend. De scheppende kracht, waardoor in de loop der tijden ook de vogelveren zijn ontstaan, gebruikt voor groen, blauw en wit (alsmede voor violet) andere middelen dan de chemisch aantoonbare kleurstoffen. De bijzondere bouw van de veren is hier in het spel, waardoor invallend wit licht in zijn verschillende elementen wordt ontleed, als gevolg waarvan de mogelijkheden voor de veer kleuren vrijwel onbeperkt worden gemaakt.

Aan de mikroskopisch-fijne, bijzonder gecompliceerde bouw is het een en ander te danken. Zo blijken er allerlei vogelsoorten te zijn, die van prachtige blauwe veren zijn voorzien. Het blauw van de veren van de Vlaamse gaai is evenmin een echte kleur als het blauw van de hemel. De doorvallende lichtstralen worden door zeer kleine stofdeeltjes in de atmosfeer op verschillende wijze gebroken. De lichtgolven van geel en rood blijken maar weinig gebogen te worden, maar die van het blauw heel wat sterker. Kijken wij in de richting van de zon, dan zien we het aandeel van geel en rood veel duidelijker.

Het imponerend verschijnsel van het avondrood en het morgengloren is daaraan te danken. Op andere plaatsen ziet men echter blauw aan het uitspannel. De blauwe kleur van vogelveren wordt door hetzelfde verschijnsel veroorzaakt, dat het uitspannel voor ons blauw doet lijken. Overigens ontstaat die niet in de zogenaamde baardjes (de fijnste vertakkingen van de veren), maar in de wat grovere baarden. In de as daarvan wordt een concentratie van zwarte kleurstof aangetroffen, die met een laag doorschijnende hoorncellen is bedekt. De mikroskopische bouw blijkt zodanig te zijn, dat opvallend licht de blauwe kleur doet ontstaan. Op die manier wordt een troebel medium tegen een donkere achtergrond door een groot aantal vogelsoorten gebruikt om kleurrijk voor de dag te komen.

Wordt bij de ontwikkeling van de veer over de zwarte kleurstof een tweede laag gevormd, die echte pigmenten in de vorm van rode of gele kleurstoffen bevat, dan roept opvallend licht de mengkleuren violet of groen tevoorschijn. Het fraaie tere groen van grasparkieten en van andere vogels is aan de combinatie met pigmenten te danken. Hetzelfde geldt voor het oogverblindende violet

Toch blijken er ongeveer twaalf vogels te zijn, waarbij het groen, blauw of violet een chemische oorsprong heeft. De Afrikaanse toerako's bijvoorbeeld, met een echt groen pigment, dat **turacoverdine** wordt genoemd. Toch is dit niet het fraaiste groen dat men zich kan denken en ook niet bij andere vogels het mooiste blauw of violet. Overigens gaat het hier om schaarse uitzonderingsgevallen. Zou voortgezet onderzoek nog enige soorten aan de weinige thans bekende toevoegen, dan blijven deze uitzonderingen toch altijd een kleine groep, vergeleken met de duizenden soorten, die hun fraaie kleuren vooral aan de breking van het licht te danken hebben.

Men spreekt hier van **structuurkleuren** en zo blijkt ook het wit een **structuurkleur** te zijn. Hier is echter geen extra-sterke buiging van bepaalde stralen in het geding, die de blauwe kleur doet ontstaan. Het is juist zo, dat de veren een structuurkleur hebben, die alle kleuren waaruit het witte licht is samengesteld, gelijkmatig in alle richtingen verstrooit.

Uit welke hoek wij zo'n vogel ook bekijken, ontvangt ons oog als gevolg daarvan alle soorten lichtstralen voortdurend gelijktijdig, waardoor wij uitsluitend wit zien. Op dezelfde manier waarop we melk als een witte vloeistof zien. Een gelijkmatige verstrooiing van het licht in de veer bijgevolg en die kan zowel veroorzaakt worden door de zeer

fijne deeltjes van de hoornstructuur, als door zeer kleine opgesloten luchtblaasjes.

Bij het haar van de mens en de zoogdieren is bijvoorbeeld dit laatste het geval, wordt daarin geen donkere kleurstof meer gevormd. Zijn er wel luchtblaasjes opgesloten, dan heeft het dier een witte vacht. Zoals bekend krijgen ouderwordende mensen witte haren, al blijken er in dit opzicht wel grote individuele verschillen te bestaan.

De weerschijsinglans van de vleugelspiegels van eenden, van de kleurige kolibries en van de pauwestaartveren blijkt op geraffineerde wijze te ontstaan. Juist de fijne baardjes veroorzaken daar het effect en niet de baarden. Verstrooiing van het licht is hier niet in het geding, maar juist een samenspel van lichtstralen van verschillende kleurwaarden. Valt licht in kleuren van verschillende golflengte uiteen, dan kunnen complementaire kleuren (als ze samen op het oog inwerken) elkaar opheffen. Zoals bekend zijn dit rood en groen of geel en blauw. Daarentegen versterken lichtstralen met dezelfde golflengte in zo'n geval hun effect. Men noemt dit **interferentie** en dit verschijnsel is in het geding als vogelveren een opmerkelijke metaalgans (als van een olielaagje op het water) vertonen. De staartveren van de ekster zijn hiervan een goed voorbeeld.

Het elektronenmikroskoop stelt ons in staat om in details na te gaan op welke wijze die interferentie van lichtgolven ontstaat. Door de resultaten van dit onderzoek werden tot nu toe geldende opvattingen gedeeltelijk volkomen omvergeworpen. Ook heeft het onderzoek sommige oudere veronderstellingen door nieuwe gegevens bevestigd en aanzienlijk verdiept. Ze werden inder tijd voorzichtig verondersteld, maar konden nu tot op zekere hoogte worden bewezen.

In vroeger tijd nam men aan, dat door het dunne bedekkende vliesje van de baardjes de weerschijsinglans werd veroorzaakt, zoals dit ook geschiedt als een dun olielaagje een nat plaveisel of het wateroppervlak bedekt. Momenteel is bekend, dat het verschijnsel van de interferentie in de eerste plaats wordt veroorzaakt door de onderlinge groepering van kleine **melanine**-korrels. Zo zijn die kleurstofkorrels in de veren van een honingzuigertje anders gegroepeerd dan in de veren van een kolibrie en weer anders in die van een pauweveer. In de verschillende diergroepen heeft het vliegvermogen zich op uiteenlopende wijze volkomen onafhankelijk

osel

De

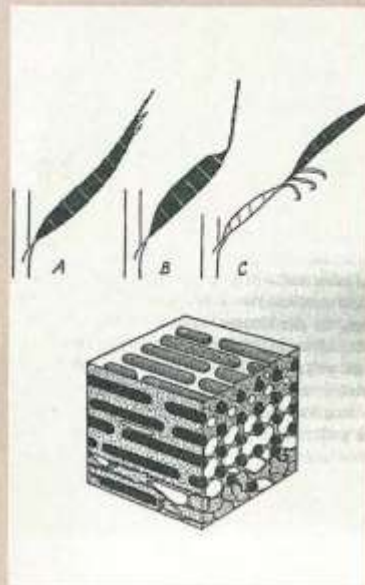

ontwikkeld en zo is ook bij verschillende vogelgroepen de weerschijnglans op zeer verschillende manieren tot stand gekomen.

De variatie van uitwendige verschijningsvormen die de vogels kenmerkt, blijkt principieel even belangrijk als de organen van een spijsverteringsstelsel of de wijze van voortbeweging te zijn. Door de kleurenweelde van een groot aantal vogelsoorten kunnen ongetwijfeld lustgevoelens worden opgewekt. Als vogelliefhebbers zijn wij (laten we eerlijk wezen!) natuurlijk vooral in vogels met primaire kleuren geïnteresseerd: geel, blauw, rood en de contrasten van wit en zwart. Een groot aantal vogels blijkt ook kleuren te vertonen, die hen aan de blikken van vijanden moeten onttrekken. Die zijn als regel bruin- of grijsachtig gespikkeld en zorgen voor een doelmatige camouflage. In het leven van de vogels speelt deze een belangrijke rol. Hier blijkt een streven naar onopvallendheid in het geding te zijn. Een andere belangrijke tendens in het uiterlijk van de vogels, waarvan de uitwerking niet minder veelzijdig en belangrijk is.

Een vogelsoort kan met dit grote aantal mogelijkheden een opmerkelijk spel spelen. In het donskleed van de jonge vogel kunnen bijvoorbeeld combinaties van zwart, wit en bruin domineren, met als gevolg een bijzonder doelmatige bescherming tijdens de eerste levensperiode, onverschillig of die nu wel enkele weken of maanden mag duren. Een daarop volgend jeugdkleed kan eveneens nog sterk verschillen van het uiterlijk van de volwassen vogels. Een vrouwtje dat gewoonlijk de belangrijkste functie bij de voortplanting vervult, zal in veel gevallen door een onopvallend uiterlijk beter tegen roofvijanden beschermd zijn, terwijl bij veel soorten de mannetjes juist opvallend gekleurd zijn. Overigens hebben bij sommige soorten de mannetjes tijdens een deel van het jaar ook een onopvallend beschermend uiterlijk. Het zogenaamde **prachtkleed** wordt dan slechts in de voortplantingstijd gedragen. Zo zijn bij wilde eenden in de ruitijd de woerden nauwelijks van de vrouwtjes te onderscheiden. Ook bij sommige weervogels wordt het opvallende rood-met-zwarte verenkleed alleen in de broedperiode gedragen.

Een veer groeit uit een kleine kiemcel in de huid. De per soort vastgelegde erfelijke mogelijkheden zijn alle in die kiemcel aanwezig. Bedenkt men dit, dan kan het eigenlijk niet anders of wij moeten hiervoor de grootste bewonde-

ring krijgen. Het is bijzonder instructief om de ontwikkeling van een enkele veer te volgen, bijvoorbeeld van een jonge pauw. In de rughuid, vlak boven de eigenlijke staartveren zijn de kiemen gelegen, waaruit de veren groeien, die de bekende pauwestaart vormen. Echte staartveren zijn het namelijk niet, maar dekveren van de rug. Hier groeien eerst slechts eenvoudige, onopvallende rugveren, die een kleurtekening hebben van licht-met-donkere dwarsbandjes. Deze worden bij de eerste rui door iets grotere vervangen en bij de volgende door weer iets grotere, die echter nog steeds onopvallend gekleurd blijken te zijn. Tijdens de periode tot de volgende rui worden echter aan het bloed van de jonge pauw, die nu bijna volwassen is, de geslachtshormonen toegevoegd. Die zijn bijzonder belangrijk en geven de kiem, waaruit de nieuwe veer zal groeien, een speciaal signaal, als gevolg waarvan nu de eigenlijke pauweveer wordt gevormd met zijn fraaie weerschijnglans en kleurpartijen. De reactie van dezelfde kiem zou overigens een geheel andere zijn geweest, als het signaal door het vrouwelijk geslachtshormoon was gegeven en niet door het mannetje. In die ene veerkiem ligt een gecompliceerde reeks van mogelijkheden verankerd en een aantal andere organen blijkt daarop in te werken. Als men zich dit goed realiseert, kan men niet anders dan zich verwonderen.

Toch is de vogel geen technicus, die tijdens zijn ontwikkeling verschillende uitvindingen gedaan heeft met betrekking tot de lichaamsbouw. Wellicht werd zelfs gesuggereerd alsof de natuur de vogels zulke uitvindingen aan de hand heeft gedaan of deze zelf tot stand heeft gebracht. Ook zou men de indruk kunnen krijgen, alsof de kiem, waaruit een veer groeit een zelfstandig denkend wezen is, dat bepaalde mogelijkheden zelf kan kiezen. De vorming van een weerschijnglans bijvoorbeeld of een blauwe kleur. Deze voorstelling van zaken komt men bij de behandeling van deze levensverschijnselen zelfs telkens weer bij deskundigen tegen. Willen wij doelmatige en zinrijke verschijnselen behandelen, dan is dit nu eenmaal slechts mogelijk in de menselijke terminologie. Toch moet men zich voortdurend realiseren hoe moeilijk (ja zelfs onmogelijk) het zou zijn om deze terminologie geheel te verklaren of het begrip **natuur** nader te omschrijven. In dit opzicht zouden wij de grootste voorzichtigheid moeten betrachten.

Illustraties

1. Onderdelen van een vogelveer. **Du** = dons, belangrijk voor het regelen van de warmte. **S** = schacht. **A** = baarden. **Ha** en **Bo** = baardjes

In de onderste figuren dwarsdoorsneden door de baarden. De speciale bouw daarvan heeft bijvoorbeeld de schitterende blauwe kleur tot gevolg. Linker figuur: **Bl** = lichtverstrooiende blauwcellen, waaronder zich de zwarte kleurstof **melanine** = **Me** bevindt, die versterkend werkt en het blauw nog intensiever maakt.

F1 = dun vlies, dat overigens ook veel dikker kan zijn (zie rechter figuur). Dit vlies kan bijvoorbeeld een gele kleurstof bevatten, waardoor de veren groen lijken in plaats van blauw. De violette kleur van de veer komt tot stand als het vliesje in plaats van gele rode kleurstof bevat.

2. Een speciale structuur van de baardjes zorgt voor de weerschijnglans van een vogelveer. Met vlakke lamellen kunnen die baardjes volkomen bedekt zijn, zoals bijvoorbeeld bij de pauw **A** of alleen op het onderste deel, zoals bij de kolibrie of alleen aan de top zoals in de vleugelspiegel van een eend.

Sterk vergroot fragment van het baardje van een pauweveer in de onderste afbeelding. Door zwarte langwerpige kleurlichaampjes wordt een rooster gevormd, dat door een speciale breking van de lichtstralen de glans veroorzaakt.

osel

De

Mijn kweekervaring met het witbuikbronzemannetje

De Latijnse naam is *Lonchura leucogastra everetti*. Dit is niet de nominaatvorm, dat is *L.L. leucogastra* welke een regelmatige borstafscheiding heeft.

Het is de donkerste van de familie van zes ondersoorten. Er zijn niet zo verschrikkelijk grote verschillen tussen de rassen onderling maar als u ze naast elkaar kon zien, is er verschil te bespeuren. Het mannetje en wijfje zijn identiek van kleur. De bruinzwarte veerpartijen van kop, keel en kropstreek gaan over in donkerbruin van het zadel, dat zich uitstrekt tot de zwarte stuit en bovenstaartdekveren. Over de rug en vleugeldekken lopen witachtige strepen in de lengterichting. Dit zijn de kleurloze veerschachten. Zij geven een heel speciaal effect op de donkerbruine ondergrond. Het beste is dit te zien bij de door mij gekweekte soort. Het minst bij *L.L. leucogastra*.

Op de bruinzwarte lichaamszijden, pootbevedering en onderstaartveren na, is de

onderzijde wit. Vandaar de Nederlandse naam witbuikbronzeman. We hebben gelukkig ook bronze vrouwtjes. De staartveren zijn zwartbruin met een gele omzoming. Het oog is bruin, de bovensnavel

Tekst: Arno Kok
Foto: Cees Scholts

is zwart, de ondersnavel grijsblauw. Poten zijn loodgrijs met zwarte nagels. Het geslacht is alleen door de zang van het mannetje vast te stellen. De zang zelf stelt niet veel voor. Het mannetje bolt zich op als hij zijn toentjes laat horen. Er wordt maar wat aan gekwetted – japanse meeuwen zang –. Maar omdat dat veelvuldig gebeurt, is het niet moeilijk om mannetjes van popjes te onderscheiden. Veel moeilijker is het om de verschillende ondersoorten uit elkaar te houden.

Kleuromschrijving van de rassen die in onderdelen afwijken van de algemene kleuromschrijving en de plaats waar ze voorkomen.

L.L. leucogastra: is de donkerste witbuik van het ras. De bestreping is niet zo goed ontwikkeld; de scheiding kropstreek met de witte buik is scherp. Dit ras leeft op Sumatra en komt van Zuid-Tenasserims op heel Maleisië voor.

L.L. smythies: is in het geheel wat lichter dan de nominaatvorm. Ook is de bestreping onduidelijk op de bovenzijde van het lichaam. Land van herkomst: Brunei, Serawak.

L.L. castanonota: is iets duidelijker te onderscheiden van de andere rassen. De kleur is kastanjebruin, veel warmer dan die van de andere bronzemannen. Ze hebben een opvallende bestreping op de bovenzijde van het lichaam. Men kan ze vinden in Zuid Kalimantan.

L.L. palawana: heeft bijna de kleur van de nominaatvorm. Alleen de keel is iets lichter bruin.

L.L. manueli: is op Luzon, Catanduanes, Polillo en Mindoro te vinden. Deze vogels hebben een minder donkere bovenzijde dan de nominaatvorm. Maar de keel, bovendekstaartveren en de stuit hebben een donkerbruine kleur. De onderstaartdekveren zijn zwartbruin.

L.L. everetti: is het ras waar ik kweekervaring mee heb opgedaan. Hier voor kreeg ik in 1983 een oorkonde van de N.B.v.V.. Zij komen voor op de zuidelijke eilanden van de Filippijnen. Ze hebben het lichtste dek van alle bovengenoemde rassen en een mooie bestreping. Kop, keel en voorhals zijn donkerbruin, evenals de staart maar die heeft een vaag gele omzoming. De afscheiding van de witte onderbuik met de omgevende veervelden is zeer onregelmatig; zo zelfs dat er bij enkele exemplaren wel donkerbruine veren doorlopen in de witte onderbuik. Deze kenmerken zijn uitstekend te zien op de hierbij opgenomen foto.

Over de kweek kan ik eigenlijk kort zijn. Het zijn net japanse meeuwen, maar ik weet ook dat niet iedereen meeuwen heeft. Vandaar mijn verhaal over kweekervaring met dit bijzonder aardige vogeltje. Ze werden gehuisvest in een broedkooi van 60x40x40 cm met een halfopen nestkastje. Dit werd direct door de vogeltjes geaccepteerd. Na een paar weken werden de eerste witte eitjes in het nest

gelegd. Het nest werd gebouwd van hooi, sisal touw en kokosvezel met hier en daar wat veertjes bekleed. Het nest had een bolronde vorm. De meeste legfels bestaan uit 4 tot 6 eitjes, er zijn ook paartjes die wat meer produceren. Na een dag of 14 komen de jongen uit. Ze zijn geheel kaal. Het bedelen van de jonge witbuiken is hetzelfde als dat van jonge japanse meeuwen. Ze draaien het kopje naar beneden en leggen het nekje in een lus en richten de snavel omhoog. Na een dag of 8 heb ik ze geringd met een 2,3 mm ring. Het kan ook met een 2,5 mm ring maar dan wel een paar dagen later want anders zullen de jongen zeker de ring kwijt raken.

Na ongeveer 4 weken verlaten de jongen het nest en zijn dan nog zeer schuw. Ze "knallen" dan door de kooi heen en weer bij de minste storing. Het is dan ook niet aan te bevelen om nestcontrole toe te passen tegen de tijd dat de jongen het nest kunnen verlaten.

Het verenkleed van de jonge witbuikjes is veel doffer van kleur. Ook het wit van de buik is dan nog crème. Maar daar

komt snel verandering in. De rui van 't jeugdkleed naar het volwassen verenpakje gaat snel. In de regel zijn de jonge witbuikjes na 4 maanden niet meer te onderscheiden van de ouders.

Het voer bestaat uit een goed tropenmengsel wat aangevuld wordt met een beetje groenvoer. Bij mij bestaat het groenvoer uit muur en halfrijpe graszaden die ik in de omgeving pluk. Het eivoer dat ik verstrekte werd eigenlijk direkt opgenomen; wat me wel een beetje verbaasde voor wildvang vogels. Andere bronzemannen die ik ook heb (bijvoorbeeld de Borneo's) hebben in de anderhalf jaar dat ik ze heb nog nooit een hap eivoer gegeten. De witbuiken eten het graag en veel. Dat zal vermoedelijk ook een van de redenen kunnen zijn dat ze zich zo gemakkelijk voortplanten. Het eivoer dat ik geef is C&D met een lepel honing er doorheen gemengd. Ik maak de C&D aan met warm water; dan wordt het compakter van vorm, waarna ik het zo op het zaad deponeer. Dat is voor mij gemakkelijker

en de vogels pikken het zo nu en dan gewoon even mee.

Levend voer wordt ook verstrekt. Dat zijn meelwormen maar niet meer dan twee per dag omdat dit de broeddrift te sterk stimuleert, met alle vervelende dingen die er dan kunnen gebeuren. Bijvoorbeeld het uitkiepen van de jongen of eieren om dan snel een ander nieuw broedsel te beginnen.

In 1983 heb ik met drie stellen gekweekt. Allemaal eigenkweek, die ik verkregen heb door met andere kwekers de jongen te ruilen. Deze drie stellen brachten allemaal hun jongen zelf goed groot. Twee stellen waren er gehuisvest in een broedkooi van 40x40 cm. Ook dat ging prima. Al met al een vogel om te houden en tentoongesteld te worden. In goede konditie behalen ze al gauw 89 tot 90 punten en dat is toch mooi voor een eenvoudig gekleurde vogel.

Geraadpleegde lektuur: de standaardisen van de N.B.v.V. en het boek "Prachtvinken" van Robiller.

Belangrijk bericht voor houders van Europese kooivogels (wildzang)

Iedere vogelliefhebber die Europese kooivogels (wildzang) houdt, dient in het bezit te zijn van een REGISTER VOOR EUROPESE KOOIVOGELS. In dat register dient de vogelhouder zijn of haar volledige bestand aan Europese kooivogels te vermelden en de wijzigingen van dat bestand, door kweek, sterfte, overdracht aan en overname van derden, steeds daarin aan te tekenen.

Bij eventuele controle door Controleurs Vogelwet of Politie, is de vogelhouder verplicht het register ter inzage te tonen.

Om in het bezit te komen van een dergelijk register, dient u zich te melden aan het Bondsbureau NBvV, Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom. Hierna ontvangt u van ons een aanvraagformulier in triplo dat u dan volledig moet invullen en per omgaande aan het bondsbureau terug moet sturen met het voor het register verschuldigde bedrag ad f 10,-. Na ontvangst op het bondsbureau wordt aan u vervolgens een register toegezonden alsmede een formulier

voor de aanvraag van een Vogelvergunning K. Na het kweekseizoen moet u dan dat formulier invullen en wederom opsturen naar het bondsbureau vóór 31 augustus. Bij accoordbevinding door het Ministerie van Landbouw en Visserij, ontvangt u een gewaarmerkt exemplaar terug en dat is dan de feitelijke Vogelvergunning K. In het bezit van die vergunning kunt u de daarop vermelde eigen kweek en geringde vogels vervoeren van en naar de tentoonstellingen of naar derden in verband met overdracht van die vogels. In het julinumnummer zullen we een en ander weer onder uw aandacht brengen.

Voor alle duidelijkheid zij nog eens enkele voorwaarden tot het verkrijgen van vogelvergunningen opgesomd.

1) De vergunningen worden slechts verleend voor het vervoeren van vogels ten aanzien waarvan de Minister geen reden heeft te vermoeden dat zij op onwettige wijze in het bezit van de aanvrager zijn gekomen.

2) De vergunningen worden slechts

verleend voor vogels die voorzien zijn van een goed passende gesloten voering die niet dan door beschadiging van de ring of verwonding van de poot kan worden verwijderd.

3) Geen vergunningen worden verleend aan personen beneden de leeftijd van 18 jaren en aan hen die in de twee jaren voorafgaande aan hun verzoek tot het verkrijgen van een vergunning wegens een der bij de Vogelwet 1936 of bij artikel 70 van de Jachtwet strafbaar gestelde feiten zijn veroordeeld of die de vervolging deswege overeenkomstig de bepalingen van artikel 74 van het Wetboek van Strafrecht hebben voorkomen.

4) Vergunningen worden slechts verleend aan te geder naam en faam bekend staande personen.

5) De vogelhouders zijn verplicht tot het bijhouden van een administratie (Register) die in geval van wijzigingen met alle daarop betrekking hebbende gegevens onverwijld bijgewerkt moeten worden.

7) De vogelhouders dienen alle noodzakelijke medewerking te verlenen aan opsporingsambtenaren en hen inzage geven in de door hen ten aanzien van de kooivogels gevoerde administratie.

osel

De

Zebravinken in 50 kleurslagen

De kuif zebravink

Tekst: Hans Klören

Foto: Ton de Bruijn

Wanneer er veel met een bepaalde vogelsoort wordt gekweekt ontstaan er mutaties, veranderingen t.o.v. de wildvorm die in de meeste gevallen ook voorspelbaar zijn. Op de eerste plaats zijn ze voorspelbaar wanneer bekend is welke pigmenten zich in de bevedering van de betreffende vogelsoort bevinden. Maar niet alleen kleur- en tekening mutaties zijn te voorspellen, ook andere veranderingen zijn te verwachten wanneer ze bij verwante vogelsoorten ook zijn opgetreden. Zo'n veel voorkomende mutatie is b.v. de kuifvorm. Bij de kanaries kennen wij de kuif, bij de parkieten, bij de Jap. meeuwen en sinds 1972 kennen wij hem ook bij de zebravinken in Nederland. De ruim 12 jaar dat wij nu al bekend zijn met de kuif bij de zebravinken is er eigenlijk nog niet zo veel van terecht gekomen. Nog maar zelden zien wij echt een mooi rosetkuifje op onze tentoonstellingen.

Op de onlangs gehouden grote zebravinken-tentoonstelling te Soest, waar 880 zebravinken waren ingeschreven, zat er maar één. Wat de reden is van het zich zo traag ontwikkelen van deze mutatie weet ik niet precies. Ik denk dat de waardering voor een goede kuif daar echter wel debet aan is. Gelukkig zijn er op dit moment wel enkele kwekers aan de gang om de kuifzebravinken eindelijk eens voor het voetlicht te halen.

De kuifmutatie vererft dominant en dat is voor ons kwekers natuurlijk zeer aangenaam omdat wij kunnen beginnen met één kuif zebravink om reeds in de eerste nakweek kuifjes te hebben. De standaard schrijft voor dat de kuif rosetvormig moet zijn en moet afhangen tot boven de ogen. Helaas wijst de kweek uit dat de kuifvorm in een grote verscheidenheid voorkomt, van het opstaan van enkele veertjes op de kop tot

inderdaad de gewenste rosetvorm zoals wij die kennen van b.v. de kuif van de gloster.

Nu ben ik van mening dat ook de kuifzebravinken eigenlijk thuis zouden horen in het hoekje waar de postuurvogels staan. Door de keurmeesters van de NBvV is onlangs echter anders geoordeeld zodat de kuifzebravink op de eerste plaats een kleur en tekening vogel blijft.

Wanneer u dus kuifjes wilt kweken moet u naast de goede kuifvorm ook in de gaten houden dat u de betreffende vogel moet paren aan een qua kleur bijpassende pop of man. Nu is de kweek van echte standaardzebravinken al niet eenvoudig, wordt daar de moeilijkheid van de kuif nog bij gehaald dan wordt het dubbel moeilijk. Dit heeft veel kwekers afschrikt om het ook eens met de kuifzebravinken te proberen. Hier staat echter wel tegenover dat wanneer

Mutatie, crossing over, of???

Uit een paring van violet witvleugel man grasparkiet en een opaline kobalt pop verwachtte ik violet, mauve, kobalt en misschien hemelsblauwe jongen.

Toen de eerste twee jongen zeven dagen oud waren, bleek bij het ene jong iets bijzonders aan de hand te zijn.

Een donkere snavel en neusdoppen donkere poten en erg donker op de rug, de andere daarentegen was veel lichter.

Dus in eerste instantie dacht ik aan een mauve met een hemelsblauwe. Naarmate de veren en de kleur te voorschijn kwamen, bleek dat één, de lichte, een hemelsblauwe was met een onregelmatige borstkleur.

Maar wie schetst mijn verbazing dat de andere een geheel witte borst had met een zwarte kop, vleugel, rug en staartkleur.

Bij raadpleging van de literatuur van de heer Beckman uit 1966, werden de termen leucisme, clearbody en bij de zebravinken pinguin gebruikt. De clearbody waarover Beckman schreef in zijn boek voor grasparkieten was vermoedelijk eens in Amerika voorgekomen en daarom werd hij misschien ook erg summier beschreven.

Toch klopt dat niet helemaal met deze vogel want hij beschreef dat bij de lacewings en dan praten we over ino factoren, dat betekent dan dat de melaninevorming van de oogkleur, poten en neusdoppen zouden zijn beïnvloed.

Dan zouden we beter de term "leucisme" kunnen bezigen, daar het albinisme alleen is beperkt tot de borstkleur en hier wordt de werkelijkheid gerealiseerd. De geslachtsgebonden factoren kwamen niet voor in de voorouders, die

kunnen we dus successievelijk uitschakelen.

Volgens mij hebben de kleurfactoren daar mee te maken zoals vroeger bij de pinguinzebravink, nu de witborstzebravink, waar de plaatselijke eumelanine reductie is opgetreden in de totale bevedering van de borst waar alle kleur is verdwenen. Wat echter wel opvalt, dat de kop-, vleugel- en staartkleur zuiver diep zwart is.

Als het een mutatie is hoe kan die dan ontstaan. Deze kan jaren verborgen gebleven zijn, mocht deze dan plotseling te voorschijn komen dan zou het ouderpaar ze allebei kunnen of moeten bezitten.

Dit lijkt mij echter onwaarschijnlijk, daar de vader afstamt van violetfactorige vogels, waar de witvleugelfactor is ingekweekt.

Het is een violetwitvleugel normaal met een onregelmatige borstkleur en enige bontvorming in de staartpennen. De grootvader was een violet, ook met enige onregelmatige borstkleur.

Om nu toch een violet te kweken of (witvleugel) met een diepe egale borstkleur, tenminste een poging daar-

u in staat bent om een goede kuifzebravink te kweken de voldoening natuurlijk wel groot zal zijn. Door de NBvV zijn de kuifzebravinken sinds vorig jaar in een aparte klasse ingedeeld op het vraagprogramma. Ze staan dus niet meer verloren tussen de andere kleurslagen verstoppt, maar netjes als groepjes bij elkaar. Mogelijk dat dit de eerste stap is om de kuifjes wat in de belangstelling te brengen.

Zoals gezegd vererft de kuifmutatie dominant over haar wildfactor. Uit de paring kuif x gladkop kunt u 80% kuifjes en 50% gladkopjes verwachten. Het maakt bij deze paring niet uit of u een man gebruikt met een kuif of dat de pop een kuif heeft. Uit de paring kuif x kuif kunt u 67% kuifjes verwachten en 33% gladkopjes. Deze wat vreemde uitslag krijgt u omdat een deel van de eitjes niet zal uitkomen uit zo'n dergelijke paring. De kuifmutatie, indien dubbel aan-

wezig is namelijk dodelijk (letaal). Men praat ook wel eens over "kuifbroed"-zebravinken. Mogelijk dat hiermee gesuggereerd wordt dat er zebravinken zijn die split zijn voor kuif. Aangezien

de kuifmutatie dominant vererft kan de mutatie niet verborgen worden meege dragen. De bewering dat "kuifbroed"-poppen, dit zijn dus gladkop poppen die uit de paring kuif x gladkop komen, gebruikt zouden moeten worden om goede kuifjes te kweken kan ik niet bevestigen noch ontkennen. Mogelijk dat de pop onzichtbare (onbekende) factoren heeft die er toe zouden kunnen bijdragen dat combinatie van de kuifactor van de man, met deze factoren van de pop er toe bijdragen dat er jongen ontstaan met een betere kuif. Met dit artikel moet het duidelijk zijn dat, ondanks de grote verscheidenheid aan kleurslagen bij de zebravinken er nog vele mogelijkheden zijn om de zebravink te verbeteren en te doorgronden.

toe, dacht ik een kobalt opaline pop te gebruiken met een mooie diepe egale kleur.

De pop was helemaal geen familie van de man. Ook in het voorgeslacht van de pop was geen enkele mutatie opgetreden.

Daar clearbody een engelse uitdrukking is zoals lacewings, spengels enz. hoe zouden we dan deze kleurslag moeten noemen?

Zoals de eerste grijsvleugel zebravinken (witborst) en dan zijn deze vleugels nog echt zwart, of b.v. zwarte witborst. Wel graag een hollandse naam, want hij komt deze keer niet uit Engeland of Amerika. Het is een echte Hollandse jongen. Door de invoer van parkieten uit Engeland worden ook vaak de engelse benamingen gebezigd en brengen dan wat meer op. Ook het woord Engelse grasparkieten is vaak een stimulans tot de verkoop.

Willen we echter nuchter nadenken dan hebben wij toch zelf onze standaardgrasparkieten met de juiste benaming en onder deze benaming en rubrieken worden ze dan ook gekeurd, zodra als ze bij ons over de grens zijn. Na de eerste twee jongen raakte de

pop weer aan de leg en nu maar hopen dat er nog eenzelfde kleurslag te voorschijn zou komen. Dat bleek echter niet

het geval te zijn. Wel kwamen de kleuren mauve, violet, kobalt en hemelsblauw te voorschijn en er was zelfs een violet cinnamon bij. Niet een meer met een kleurafwijking, een pinguin mutatie. Nu maar afwachten hoe deze kleur zich in de toekomst zal ontwikkelen.

Als ik zo het boek van Beckman, 1966 nog eens uitdiep en de ervaringen van de grasparkietenkwekers eens nalees in "Onze Vogels" en "Psittaci" dan denk ik niet dat ik met een mutatie maar met een crossingover te maken heb die plotseling is ontstaan, maar dan komt het man zijn van de vogel weer enigszins in gedrang.

Het lijkt ook veel op een multipiele alleformie, waar één factor in versterkte mate naar voren komt.

Zo blijven er als nog vragen over de kweek en kweekresultaten van onze grasparkiet. Dat begon al in 1840, toen het eerste paartje grasparkieten naar Europa kwam.

Wat is de juiste naam voor een nieuwe kleurslag van elke vogel.

Al die vragen dat houdt de spanning er in.

G. Visser

De!

NBvV- Oorkonden

Vogel '86 gaf ons wederom een groot aantal voor het eerst als eigen kweek ingezonden vogelsoorten te zien, niet minder dan ruim veertig. Een prachtig resultaat waarmee nog eens nadrukkelijk wordt aangetoond dat het de vogelliefhebber van nu er alles aan is gelegen om met welke soorten dan ook broedresultaten te verkrijgen.

Wij wensen onderstaande inzenders, welke inmiddels in het bezit van de NBvV-Oorkonde zijn gesteld, van harte proficiat. De navolgende oorkonden zijn verleend:

Chalcopsitta sintillata, Geelstrepentlori, L.J. Lukus.
Chamosyna placentis ornata, Roodflanklori, Spenkelink.
Amazona amazonica micra, Micra-amazone, R. van Dieten.
Amazone ochrocephala oratrix, Dubbele geelkopamazone, R.R.M. v.d. Hoeff.
Amazona ventralis, St. Domingo amazone, R. van Dieten.
Ara ararauna, Blauwgele ara, G.M.H. Thijssen.
Psittacula columboides, Duif-of malabarparkiet, Spenkelink.
Phyrhura melanura souancei, Souancéparkiet, H.B. Oude Goerdink en Spenkelink.
Phyrhura perlata coerulescens, Parelparkiet, Spenkelink.
Phyrhura rupicola sandiae, Zwartkopparkiet, Spenkelink.
Yuhina brunneiceps, Formosa timali, Mevr. M.G. Engelsma.
Aplonis payaensis, Aziatische glansspreeuw, W.G.A. Willems.
Scisirostrum dubicum, Molonetspreeuw, J. Corbier.
Sturnus burmannicus, Jerdonspreeuw, T. Helms.
Cyanocorax chrysops, Witnekgaaï, P. Voets.
Gracula religiosa intermedia, Middelbeo, J.P. Klip.
Irena puella, Irene buulbuul, D. Bijlsma.
Limnocolax flavirostra, Zwarte ral, H. Lammers.
Tauraco corythaix, Witkam toerako, J. v.d. Westerlo.
Trachyponus darnaudii, Druppeloorbaardvogel, G.H. Meijer.
Aplopelia larvata, Lemonduif, W. Boerkamp en J. Marsch.
Columba junoniae, Laurierduif, G. Heesterbeek en F. Smeets.
Columba plumbea, Roodsnavelduif, A. Heij.
Francolinus francolinus, Halsbandfrankolijn, J. Achterberg.

Francolinus hildebrandii, Hildebrandfrankolijn, J. Achterberg.
Francolinus sephaena, Bruinkeelfrankolijn, O. de Gans.
Geotrygon montana, Rode grondduif, C.J. Marsch.
Metriopelia ceciliae, Brilduif, M. Hey, A.J.M. Straub, H.C.J. Tiggelaven en J. Vrieling.
Metriopelia morenoi, Zwartstaartduif, A.J.M. Straub.
Nothura maculosa, Dwergtinamoe, O. de Gans.
Streptopelia semitorquata, Roodoogduif, J. Vrieling.
Zenaida auriculata, Blauwoortortel, H.C.J. Tiggelaven.
Zenaida galapagoensis, Galapagosduif, J. Marsch, W. Mastwijk en J. Vrieling.
Zenaida macroura graysoni, Graysonduif, J. Marsch, W. Mastwijk en J. Vrieling.

Turnix tanki, Geelpoot zwartborstvechtkwartel, O. de Gans en T. de Graaf.
Carpodacus roseus, Pallas roodmus, J. v.d. Brink.
Clytospiza monteira, Bruine druppelstride, J. Neutkens.
Lagonosticta nigricollis nigricollis, Zwartkeelamarant, P.S. Dijk, A.M. Mol.
Lagonosticta nigricollis togoensis, Zwartkeelamarant, M. Welling.
Lagonosticta rhodopareia ansorgei, Ansorges vuurvink, A.J.M. de Jong.
Lonchura leucogastroides, Java bronzemannetje, C. en G.S. v.d. Ijssel.
Lonchura pallida, Bleekkoppon, F. Panjer en H. Reijts.
Lonchura stygia, Hadesnon, H. Wolsing.
Phrygilus fruticeti, Sierravink, J. Schellekens.
Pica pica, Ekster, M. Heijmans.
Sitagra luteola, Dwergwever, H. Koning.

MAAK UW AFDELING STERK WERF EEN LID

Deze zin ontstond uit de opengeblijven letters van onze SPEURPUZZEL welke we in het decembernummer publiceerden. Niet minder dan 2183 leden stuurden de goede oplossing in, een overweldigende reactie. Onder de goede oplossingen zijn een vijftiental boeken verlost.

De prijswinnaars, welke inmiddels hun prijs hebben ontvangen, zijn: J.W.A. Gantevoort, Vivianestr. 10, Amersfoort; S. Warsenaar, Dr. Lijberingstr. 11, St. Annaparochie; H.W. van Rijn, Noorderend 185, 's-Graveland; R. Broda, Arendsweg 134, Beverwijk; K. Bruijnes,

Vicariestr. 19, Elburg; A.C.M. Verdon-schot, Blauwe Hoef 11, Bergeijk; J. Vogel, Joh. v. Meursstr. 45, Weert; P.W.G. Kessels, Daalackerstr. 33, IJtervoort; L.R. Drees, Griend 38, Elst; J.D. van Rijn, 1672-iaan 53, Bodegraven; St. Lubben, Vrijheidstr. 3, Oude Pekela; C. Pauwels, Koekelarestr. 61, Breda; L. v.d. Wal, Vaart zz 130, Appelscha; A. de Knecht, Oliphantspad 11, Heenvliet; A.L. Blanckesteijn, Pleineslaan 4, Den Dolder. Proficiat!

VOGEL '85

Meer dan 1200 leden zonden ruim 7000 wedstrijdvogels in, een zodanige diversiteit dat ook deze bondskampioen wederom en terecht de predikaten UITSTEKEND en GESLAAGD toekomen. Indrukwekkend en medebepalend tot de eerdergenoemde kwalificaties van deze tentoonstelling, was de grote variëteit aan vogels, waaronder ook nu weer een 40-tal soorten welke voor de eerste maal als eigen kweek werden ingebracht. Het geheel benadrukte weer overduidelijk dat de vogelliefhebberij zoals die vandaag wordt bedreven op een aanmerkelijk hoger niveau ligt dan een aantal jaren geleden. We weten nu veel beter dan toen waar we mee bezig zijn; we zijn bereid gebleken om zo veel mogelijk kennis betreffende de vogels te vergaren en we zijn ons ook steeds meer bewust geworden van het feit dat alleen door daadwerkelijk kweken deze vorm van vrijetijdsbesteding voor nu en de toekomst behouden kan blijven. Al deze aspecten zijn op en door Vogel '85 nog eens nadrukkelijk tot uiting gekomen en vandaar dat een ieder die op welke wijze dan ook daaraan heeft medegewerkt met gepaste trots kan zeggen: ik was er bij, Vogel '85 was ook een stukje van mezelf.

Een noviteit waren de doorlopende diapresentaties door onze speciaalclubs, welke bijzonder positief waren en zeer zeker tot een nog grotere belangstelling voor het wezenlijke van onze hobby hebben bijgedragen.

Het kampioenenbal was wederom een uiterst feestelijke en gezellige aangelegenheid welke zeker niet meer uit dit grootse gebeuren mag verdwijnen. Het barre winterweer heeft er toe geleid dat het aantal bezoekers wat minder was dan we gewend waren, hetgeen overigens niets aan het welslagen van deze tentoonstelling heeft afgedaan.

Inzenders, speciaalclubs, standhouders, medewerkers en medewerksters hartelijk dank voor hetgeen u ook nu weer in goede samenwerking heeft gepresteerd. Dankzij u allen kunnen we terugzien op een uitstekend verlopen evenement en met optimisme gaan werken aan Vogel '86. Wij zijn weer graag van de partij, u ook?

Vogel

De

Waaierstaartvliegenvangers

Tekst: Meindert de Jong
Foto's: P.E. Roders

De waaierstaartvliegenvangers komen verspreid voor in het zuidoosten van de Oude Wereld, een gebied dat zich uitstrekt van de Himalaya tot Australië, Nieuw-Zeeland, Polynesië en Nieuw-Guinea. Vooral op het laatstgenoemde eiland komen vrij veel soorten voor. Er zijn ongeveer 23 soorten, die in lengte variëren van 12 tot 22 cm. De "held van

ons verhaal" is de Bonte waaierstaart (*Rhipidura leucophrys*). Dit is een van de grootste soorten, met een lengte van 20 tot 22 cm. Het is een fraaie, zwart-wit gekleurde vogel: de bovenkant en de keel zijn zwart. Hiermee contrasteert de witte streep boven de ogen, de "wenkbrauw". De onderzijde is wit, de poten

en de snavel zijn zwart, de ogen donkerbruin.

Het verspreidingsgebied van deze vliegenvanger strekt zich uit over geheel Australië en tevens komt hij voor op een aantal eilanden van de Molukken en op Nieuw-Guinea. Af en toe wordt hij gesignaleerd op Tasmanië. Dat de vogel bij onze tegenvoetters geen onbekende is blijkt uit de vele bij- of streeknamen, zoals zwartwitte waaierstaart, herders metgezel, kwikstaart,

kikkervogel en ochtendvogel. Doorgaans worden deze vogels paarsgewijs gezien in lichte open bossen, vooral in de buurt van water. In vele tuinen zijn deze vliegenvangers een heel gewone verschijning en naar verluidt zijn zij in het geheel niet schuw.

Het geluid dat geproduceerd wordt, wordt door de Australiërs geïnterpreteerd als "sweet pretty little creature", een aangenaam gekwetter dat wij zouden horen als "swiet prettiefu krietser". Men kan het zowel overdag als 's nachts beluisteren, vooral in maanlichte nachten.

Het voedsel bestaat uit insecten. Deze worden zowel op de grond als tijdens de vlucht buitgemaakt. Geen wonder dat deze diertjes - ik bedoel uiteraard

de vogels - in een goed blaadje staan als "vliegen-opruimers".

Het nest is een komvormig bouwsel, dat vervaardigd wordt van reepjes boombast, doorweven met spinrag, waarmee het ook op zijn plaats wordt gehouden. Veelal ligt het op een horizontale tak en het liefst van een boom, die in de buurt van het water staat. Opvallend is dat in dezelfde boom dan ook vaak Australische slijkeksters nestelen. Verder treft men de nesten aan onder veran-

da's, in schuren en in klimplanten die langs de huizen groeien. Er worden drie tot vier roomkleurige tot geligbruine eieren gelegd met aan het dikke eind een kapje of kring van donkerder vlekjes. De vogels broeden als het bij ons hartje winter is.

De wetenschappelijke benaming betekent vrij vertaald "zwartwitte waaiersstaart".

SCHOUWLAMP

- U kunt nu snel en veilig onbevuchte eieren opsporen.
- Geen stroomdraden of geloop met eieren.
- Perfekt gerichte belichting door lenslamp.
- Eventueel prima te gebruiken om gelijke nesten te maken.
- Metalenhuis, bekleed met kunststof (navulbaar met batterijen).
- Schouwlamp + batterijen en FRANCO THUIS f. 15,00 door storting op Postgiro 30.88.465, of geldige betaalkaarten.
- DE IDEALE ZIEKENKOOI Regelbare warmte, in twee types, mooie uitvoering, ook als bouw pakket of inbouwset.
- ELEKTRONISCHE BROEDTHERMOSTAAT zonder installatie direct op het stopcontact, ook bruikbaar voor allerlei andere doeleinden. Temperatuurbereik 10-43 graden, zeer nauwkeurig, 1750 watt 220 volt.

- DIMMER met instelbare schemerstand, dimt 25 minuten op en af, 250 watt.
  - Elastie infrarood donkerstralers, verwarmingslampen en elementen.
  - Temperatuur, vochtigheids-, combinatie- en broedmeters.
  - Broedthermostaat (met aethercapsule) inbouwsets voor broedmachines.
  - Ruimtethermostaten, schakelklokken, volièreverwarmers en schemerschakelaar.
  - Uitschulbaar africhtstokje, ook losse onderdelen.
- Dokumentatie f. 1,50 op Postgiro 30.88.465 of geldige betaalkaarten.

H. DIJKS

R. v. Dalemstraat 5a, 5104 AL Dongen, Tel. 01623-13949 (ook 's-avonds).

Wij zijn op de vogelmarkten 9 maart a.s. in Meppel en 30 maart a.s. in Barneveld.

BLANKESTIJN'S PET FARM B.V.

Turbinestraat 22
3903 LW Veenendaal
Telefoon 08385-14530

Wij vragen te koop:
alle soorten kleur-,
zang- en postuur-
kanaries.

overkapt vogelvoerbakje met zuignap voor raambevestiging

Overkapt vogelvoerbakje met zuignap voor raambevestiging. Kan ook gebruikt worden - zonder zuignap - in uw tuin b.v. aan een boom, pergola etc. Tevens kunt u het slijmeerbare voerbakje gebruiken in uw volière of broedkooi. Het losse vogelrijtje is bruikbaar in uw volière als aparte zitplaats voor uw vogels, om o.a. het verenpikken te voorkomen.

U kunt onze artikelen kopen bij iedere goede specialzaak. Informeer anders bij onze fabriek.

Fauna metaalwaren b.v.
Hoofdstraat 130a
5171 DH Kaatsheuvel
Telefoon 06 167-7 41 14
Corr.-adres: Postbus 146
5170 AC Kaatsheuvel

VOGELLIEFHEBBERS KENNEN 1

G.J. van Gelder b.v. Zaandam Holland

VOGELZADEN

130 jaar ervaring in vogelzaden

tel.: 075-311211

Uitsluitend verkrijgbaar in de dierspecialzaak

Bobbel 2

In de vorige aflevering is aan de orde gekomen dat kleurafwijkingen niet altijd het gevolg zijn van een mutatie, drie mogelijke oorzaken werden genoemd. Achteraf bezien is de gegeven opsomming niet volledig genoeg, stralingseffecten moeten daar ook bij betrokken worden. Met in het achterhoofd de gelukkig goed afgelopen ramp met de Mont Louis, incalculerend de ongelukken en bijna-ongelukken met kerncentrales, is het redelijk onder de gegeven omstandigheden met de effecten rekening te houden. Het beïnvloeden van de kleur kan door de volgende **EXTERNE FACTOREN** gerealiseerd worden:

1. ontwikkelingsstoringsen in de kleurvorming gedurende het groeiproces van de vogel (o.a. melanisme);
2. kleurremmende of kleurstimulerende voeding, onbedoeld of bedoeld in het menu terecht gekomen;
3. chemische verontreiniging van het voedsel en/of de leefomgeving, onbedoeld of bedoeld;
4. overdoses van al dan niet bekende straling, onbedoeld of bedoeld.

Opzettelijk is gekozen voor de inschaling onbedoeld/bedoeld, ten eerste omdat ook, bijvoorbeeld bij onderzoeken, expres gebruik wordt gemaakt van de genoemde mogelijkheden, ten tweede omdat soms iets opzettelijk wordt toegediend dat niet overziene neveneffecten sorteert, ten derde omdat alle genoemde onderwerpen inderdaad volkomen onbeïnvloedbaar tot stand kunnen komen, per ongeluk dus. Het moet U duidelijk zijn dat genoemde oorzaken eveneens in combinatie aangetroffen kunnen worden. Zo kunnen 3 en 4 de oorzaak zijn voor 1 en voor 2. 4 kan ook effect sorteren als niet de vogel maar het voedsel voor die vogel bestraald is of, aan straling blootgesteld is geweest. Indien met het in de tekst gestelde de indruk gewekt werd dat de genoemde externe factoren alleen kleurbeïnvloedend zouden werken is ook dat onbedoeld tot stand gekomen, er was en is geen sprake van enige suggestie in die richting. Zeker 3 en 4 kunnen lichamelijke afwijkingen tot gevolg hebben, ook die moeten, net als eventuele kleurafwijkingen, ingeschaald worden als "incidenteel". Door bijvoorbeeld het gebruik van het medicijn (!) "Softenon" werden ernstig afwijkende kinderen geboren, de moeder liet de afwijking niet zien, het medicijn had derhalve ongunstige effecten op het nog ongebooren kind, de moeder bleef gevrijwaard. Natuurlijk is dit een erg sprekend voor-

beeld, er zouden nog tientallen andere voorbeelden genoemd kunnen worden, nodig is dat niet. Het genoemde voorbeeld kan (helaas) dienen als een schoolvoorbeeld van externe beïnvloeding, immers, als de moeder het medicijn niet gebruikt zou hebben zou haar kind niet mismaakt geweest zijn.

Voor vogelfokkers, waar gelukkig slechts sporadisch een confrontatie met gelijksoortige afwijkingen voorkomt, zoals vierpotig, tweekoppig, éénvleugelig etc., zijn eigenlijk de kleurafwijkingen het belangrijkste. En dan met name die kleurafwijkingen die niet door externe factoren tot stand kwamen, die tot stand kwamen door erfelijke afwijkingen die voldoen aan het gestelde in stelling 1: erfelijk is alles dat van generatie op generatie wordt overgedragen binnen enge grenzen en dat verankerd ligt in het chromosomenbezit van de vogel.

"Binnen enge grenzen" staat in de stelling, hoe eng zijn die grenzen? In ieder geval niet zo eng als door vogelfokkers gewenst wordt! De gemiddelde fokker wenst er bijvoorbeeld van uit te gaan dat uit een fijn gestreepte kleurkanarie alleen fijngestreepte jongen verkregen worden, dat het gebruik van ouderdieren met formaat A alleen jongen met formaat A oplevert, dat een zebrevink met prima flanktekening alleen jongen in de mannelijke lijn oplevert met een prima flanktekening. Daarmee zijn door

de fokker de grenzen te eng gesteld, eigenlijk onredelijk eng. Erfelijk is o.a. pigmentgradatie, kleur, tekening, bevederingslengte etc. etc., dat wordt inderdaad van generatie op generatie overgedragen, ligt buitendien verankerd in het chromosomengarnituur, voldoet dus aan stelling 1. De effectiviteit van genoemde erfelijke eigenschappen is onderhevig aan een resultante, daarover meer in Bobbel 3.

TOT DAN!

K.R.

Het lijkt wel
of mijn vogels
veel beter tieren.
Maar ja, ik pluus
dan ook Onze Vogels
helemaal uit . . .

Ervaringen met de rode druppelastrilde

Ned. Rode druppelastrilde.
Latijn: *Hypargos niveoguttatus* (Peters).
Herkomst: Oost-Afrika.

Voeding en verzorging: Tropenmengsel, trosgierst, grit, eierschalen, elke dag een beetje groenvoer, vers onkruidzaad, meelwormen (een per vogel), eivoer vermengd met een goed universeelvoer en mie-repoppen.

Temperatuur van 19 tot wel 35 graden (in de zomer).

Luchtvochtigheid gemiddeld 70%, kunstlicht 14 uur per dag.

Eind 1982 zag ik een aantal van deze vogels bij een importeur. Over het algemeen was hun conditie op het eerste gezicht redelijk, dus liet ik een koppel uitvangen en apart opkooien om ze gedurende een half uurtje wat beter te kunnen observeren. Bij het uitvangen had ik ze al in mijn handen gehad om ze wat beter te bekijken, ze zaten goed "in het vlees". De koop werd gesloten en thus werden de vogels opgekooid in een broedkooi van 2 meter lang bij 60 cm hoog bij 40 cm diep. De kooi is door middel van een schot met een grote vliegopening verdeeld in twee stukken. In één deel had ik een donkerstraler met thermostaat hangen, zodat de temperatuur minstens 24 graden bleef in die kooi. Dichter bij de lamp was de temperatuur zo'n 30 tot 35 graden. Wanneer de vogel behoefte heeft aan warmte kan hij dichterbij de

lamp gaan zitten. De voorkant van de kooi had ik voor het grootste deel afgesloten met een stuk plexiglas, zodat de warmte in de kooi bleef hangen.

Na zo'n 3 weken waren de vogels al aardig gewend, de thermostaat kon ik steeds lager zetten, totdat het niet meer nodig was om ze extra te verwarmen. Drie maanden na de aanschaf plaatste ik de vogels in eenzelfde broedkooi, samen

met een koppel melba astrilden. Het "samenwonen" van de koppels ging goed op wat kleine schermutselingen na. Omdat de melba astrilden broedrijp waren had ik een aantal coniferentakken in de kooi gehangen, maar toch kozen ze een nestkast. Er lagen al snel 4 eieren in, maar geheel onverwacht zat de man in de loop van de week dood op het nest. Einde hoop op jonge melba's. De pop heb ik toen maar uitgevangen en de rode druppels hadden het rijk alleen. Inmiddels is het maart '83 en de vogels hebben het nest van de melba's in bezit genomen. Er werden 4 eieren gelegd die ik bij de meeuwen ondergeschoven heb, om op die manier meer kans te hebben op het groot brengen van wat jongen. Het werden 3 mannen en een pop.

Inmiddels hadden de vogels weer een

Tekst: M. Aussems

Foto's: M. Aussems, H. de Vos

nest, nu met 5 eieren. Het was mijn bedoeling ze nu zelf de jongen groot te laten brengen, dus heb ik ze zo weinig mogelijk gestoord. Als ik de vogelkamer binnenkwam, verscheen er wel een kopje uit de nestopening, maar de vogel bleef rustig op zijn nest. Man en pop broedden afwisselend. Volgens de literatuur komen de eieren na 13 tot 14 dagen uit. Ik heb mijn nieuwsgierigheid maar bedwongen en de vogels niet gestoord. Als opkvoeder gaf ik eivoer en mierepoppen, dat aten ze intussen goed. Meelwormen gaf ik niet meer.

Na zo'n acht dagen heb ik het nest gecontroleerd; 3 jongen met volle kroppen. Prima. Nu maar hopen dat het goed blijft gaan.

Na bijna 3 weken vlogen de jongen uit, ik kon dat al aan de ouders horen voordat ik de vogelkamer inging. Volop alarmkreten en paniek. De jongen kwamen goed groot, deze keer viel de verhouding man/pop wat beter uit, 2 poppen en een man. De jongen werden snel zelfstandig en werden toen uitgevangen. De oude pop zat inmiddels weer op eieren. Het seizoen '83 leverde me 14 jongen op in 4 rondes. Ik heb ze moeten afstoppen want die vierde ronde was eigenlijk niet de bedoeling, maar ze hadden alweer eieren in het nest liggen voor de jongen goed en wel zelfstandig waren.

Twee jonge koppels heb ik zelf aangehouden nadat ik ze door ruilen met een andere liefhebber onverwant had gemaakt.

Een van de jonge koppels heb ik samen met een koppel bergastriden opgekoooid in een vlucht van 160 cm diep bij 60 cm breed bij 220 cm hoog. Ondanks de naam "vechtersbaas" van de rode druppel lieten de vogels elkaar met rust. Het koppel in de vlucht kon ik door een raampje ongezien observeren want bij het oude koppel had ik niets van baltsgedrag, nestbouw en voeren van de jongen kunnen zien, en dat vond ik nu juist het aantrekkelijke van het houden van vogels.

Op de bodem en tegen de achterwand

van de vlucht had ik weer een aantal coniferentakken bevestigd, in de hoop dat ze daar hun nest in zouden maken. Ze nestelen namelijk graag laag, soms zelfs op de grond. Het koppel had het goed naar de zin, de man zat vaak met opgerichte kop en uitgezette buikveren te zingen. Toen ik dat zag heb ik ze voorzien van het nodige nestmateriaal, kokosvezel, uitgeplozen sisalouw, fijn gras, mos, dode bladeren, alles werd gebruikt. Vooral de man wijdde zich aan de nestbouw. Het nest werd, verborgen onder een coniferentak, op de bodem gemaakt; het werd een slordig bouwsel met een wijde ingang. Er werd al een ei in gelegd toen het nest nog lang niet klaar was door de vezels heen kon ik het zo zien liggen.

De balts heb ik nu meerdere malen kunnen observeren. Man en pop zitten dan allebei op de grond en nemen beide actief deel aan de baltsdans. De balts van de rode druppel bleek een van de mooiste en statigste van mijn astrildes te zijn. De man had meestal een grashalm in de snavel, de pop een stuk eierschaal. Met opgerichte kop en opgezette buikveren dansen man en pop langzaam om elkaar heen. Intussen worden met de kop buigingen gemaakt, de staartpenne worden uitgespreid. Dit baltsen gaat wel een paar minuten door en dan vrij onverwacht vindt de bevlieging plaats. Als je dit zo leest is het moeilijk je er een voorstelling van te maken, maar het is werkelijk een van de mooiste baltsen die ik tot nu toe heb gezien. Vooral het statige en rustige is erg mooi.

Er werden in totaal 4 eieren gelegd, vanaf het tweede ei werd er door man en pop gebroed. Op amper 1 meter van mijn voeten zaten ze vast te broeden en omdat de ingang van het nest precies naar voren was gericht kon ik ze daarop zien zitten. Rond 5 april moesten de eieren uitkomen, een paar dagen later heb ik het nest gecontroleerd, 2 jongen met een volle krop. De pop ging na de con-

trole weer meteen op het nest. Ondanks het veelbelovende begin ging het een week later toch mis, de vogels hadden het nest 's nachts verlaten met gevolg dat de jongen ijskoud waren en niet meer sperden. Ik heb ze nog wel opgewarmd en weer terug in het nest gezet, maar het heeft niet mogen baten.

Dus maar hopen op de volgende ronde. Het nest werd door de man wat opgeknaapt en na verloop van tijd zaten ze weer te broeden. De nestopening was nu zo klein dat ik er niet meer in kon kijken, maar zo rond 12 mei zouden de jongen uit moeten komen. In het gedrag van de vogels was ook een paar dagen later nog geen verandering te bespeuren, dus heb ik het nest maar gecontroleerd en nu lagen er 5 onbevuchte eieren in.

Ook het volgende nestje leverde alleen onbevuchte eieren op, en toen heb ik het koppel maar uitgevangen, want de man was heel langzaam in conditie achteruitgegaan en zou vast niet meer voor bevruchte eieren zorgen.

Ook het andere jonge koppel deed het erg slecht, ook hier kreeg ik geen enkel jong op stok. Veel onbevuchte eieren terwijl ik daar bij andere vogels geen last van had.

Het oude koppel deed het gelukkig wat beter want die brachten in totaal 6 jongen groot, 4 mannen en 2 poppen. Zo zie je maar, het ene jaar 14 jongen van één koppel, het volgende 6 jongen van 3 koppels.

Mijn hoop is nu gevestigd op het volgende jaar, maar dan wil ik importmannen tegen mijn popjes zetten, misschien dat het dan beter wil lukken; ik geef de moed nog niet op.

Willen we de soort voor de liefhebbers behouden, dan moeten we er zeker naar streven om zoveel mogelijk te kweken want de import van de rode druppel- astrilde wordt elk jaar al moeilijker en de vogel is het zeker waard om ook in de toekomst bij de liefhebbers te worden aangetroffen.

De volière van de maand

Daar ik iedere maand de rubriek De Volière van de Maand met veel aandacht lees, ben ik zelf ook maar eens in de pen geklommen.

Sinds 1975 houd ik mij bezig met de vogelliefhebberij en ben ook vanaf dat jaar lid van de NBvV.

Ik ben begonnen met een kleine volière van 2 bij 2 meter waarin wat grasparkieten werden gehouden en gekweekt. Later is het vogelverblijf uitgebreid tot on-

geveer 10 vierkante meter.

Intussen ben ik echter verhuisd en heb sinds maart een nieuwe woning. Zonder probleem kreeg ik van de gemeente vergunning om ook daar een volière te bouwen. Dit vogelverblijf is geheel van hout opgetrokken en bevestigd op een gemetselde fundering. De buitenvlucht is 3 x 5 meter met aansluitend een binnenverblijf van 1 meter diep met daar weer achter een gang van eveneens 1

meter. Dat binnengedeelte is afgedekt met p.v.c. golfplaten. In het front van het binnenverblijf, u ziet dat op de foto, zijn een tweetal ramen aangebracht. De buitenvlucht alsook het binnenverblijf bestaat uit twee gedeelten, van elkaar gescheiden door een gazen wand.

De ene helft van de volière is bevolkt door pennant rosella's, agaporniden, valparkieten, turquoisines en grasparkieten. Deze vlucht is niet voorzien van boompjes of struiken maar enkele boomtakken geven een decoratief en doelmatig effect. De andere helft van de volière wordt bewoond door rijstvogels, zebra-vinken, diamantduifjes en enkele kwartelsoorten. Deze vlucht is wel beplant met allerlei struikjes, coniferen en flinke graspollen.

Zij nog vermeld dat het binnenverblijf voorzien is van elektrische verlichting (TL) en dat die verlichting, inclusief het schemerlicht, kan worden in- en uitgeschakeld middels een tijdklok.

Tenslotte, ook vrouw en dochter zijn actief lid en doen er alles aan om met de vogels te fokken.

I.L. den Boer, Ouwerkerk Z.

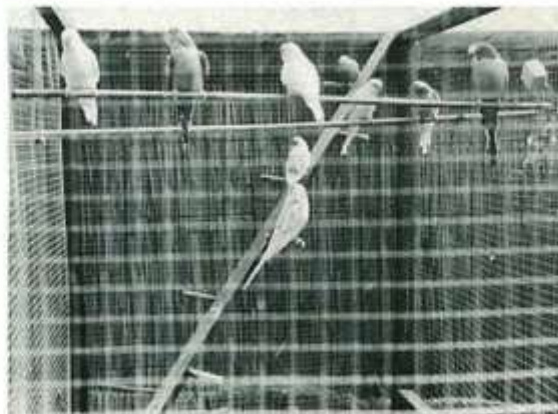
Het is inmiddels al weer zo'n zes jaar geleden dat ik met de vogelliefhebberij begon. Van één koppeltje grasparkieten is het uitgegroeid tot een hardstikke leuke en interessante hobby. Tegen de schuur werd er een volière gebouwd met in de schuur een binnenverblijf. Die volière was 2 m lang, 1,80 m breed en 1,80 m hoog. Door het uitnemen van een ruitje konden de vogels van binnen naar buiten en van buiten naar binnen vliegen. Na een erg goed kweekseizoen werd er al weer gauw over uitbreiding gesproken. Inmiddels ben ik, het

was begin 1982, lid geworden van de plaatselijke vereniging in Souburg en door de contacten die ik daar verkreeg ben ik nogal wat wijzer geworden. Ook dat had mede tot gevolg dat de volière wat werd uitgebreid en dat ik nu grasparkieten kweek in broedkooien. Deze broedkooien heb ik geplaatst in een geheel afgeschermd gedeelte van de buitenvolière.

Het geheel is opgetrokken van hout en afgedekt met p.v.c. golfplaatjes. De achterkant van de volière is dicht gemaakt met zogenaamde overlapschermen. De

andere zijden zijn aan de binnenkant bespannen met vierkant gaas en om te voorkomen dat er katten enig nadeel aan de vogels kunnen utrachten aan de buitenkant met grover zogenaamd kip-pengaas. Zoals de foto's laten zien, is de volière dus in verschillende vakken ingedeeld. De kweekresultaten zijn nog steeds goed en ik hoop nog vele jaren met de vogelliefhebberij te kunnen bezig zijn.

Peter de Nooijer, Oost Souburg

Gambel kwartel

Callipepla gambelii (Gambel) 1843

Tekst: H. de Geus
Foto: C. Scholtz

Herkomst

Deze kwartel komt uit Californië, het zuiden van U.S.A. en Texas. Er zijn een 7-tal ondersoorten bekend. Ze leven in woestijnachtige gebieden en bij waterpartijen.

Beschrijving

Ze lijken erg veel op de Californische Kuifkwartel.

Ze zijn net zo groot ($\pm$ 25 cm) en de deur komt erg veel overeen. Toch zijn er verschillen. De kopkleur van de haan is kastanjebruin en dus duidelijk roder dan die van de Californiër. De flanken zijn voorzien van roodbruine veren en de schubtekening op de buik ontbreekt bij hen en haan. De haan heeft een lichte buik met een bruine vlek.

Bij de hen zien we op de buik wat donkere vlekjes, dus geheel geel/wit is ze niet!

Huisvesting

De te stellen eisen zijn exact gelijk aan die van de Californische Kuifkwartel. De minimum maten van het hok zijn 1,25 m $\times$ 1,25 m. Het hok moet goed droog zijn om worminfekties en Black-Head te voorkomen.

Broeden

Een normaal legsel bestaat uit $\pm$ 10 eieren. De broedtijd is $\pm$ 23 dagen. De eitjes zijn geel/crème met stippen en vlekjes. Het nest wordt in een kuiltje gemaakt, bij voorkeur onder een klein struikje of graspolletje.

Voeding

Een combinatie van opfokmeel II en millet is een prima voertje voor de Gambels. De jonge kwartels voeren we er graag wat meelwormen en mierenreieren bij.

Nog enkele opmerkingen

De Gambelkwartel komen we in Nederland nog niet veel tegen. Helaas hebben diverse mensen kruisingen gemaakt van Gambel en Californische Kuifkwartel. Wil men serieus met Gambelkwartels gaan kweken, dan dient men heel goed op de kleine verschillen te letten. 's Nachts slapen ook deze vogels graag hoog! De ringmaat is 6 mm.

Zoals U ziet, zijn de eigenschappen van de Gambel gelijk aan die van de Californische Kuifkwartel, alleen de kleur is iets anders!

KALENDER 1985

De Cactusparkiet

De twee hier voor de fotograaf poserende parkietjes zijn Cactusparkieten. Deze ongeveer 25 cm lange vogeltjes horen thuis in het noordelijk gedeelte van Brazilië. Zij geven de voorkeur aan struikgebieden met veel cactussen, iets wat zij wel aan hun naam verplicht zijn. Het lijkt mij overbodig u een signalement te geven, want de plaat is overduidelijk. Of we hier te doen hebben met een paartje, kan ik u helaas niet zeggen, want kenners zeggen alleen, "dat het vrouwtje wat doffer of fletser gekleurd is dan haar echtgenoot". In het wild leven deze aardige diertjes voornamelijk van allerlei cactusvruchten, maar naar verluidt gaan ze in gevangenschap al heel spoedig over op een in de handel verkrijgbaar zaadmengsel. Ook worden cactussen benut om er in te nestelen. Vrij dikke exemplaren worden uitgezocht en daarin worden de hollen geknaagd, die als ligplaats voor de witte eitjes moeten dienen. In de volière accepteren ze moeiteloos een nestkast, die dan als broedhol kan fungeren.

Zoals u weet behoren de Cactusparkietjes tot het geslacht **Aratinga**. Volgens Helmut Pinter leent deze Aratinga-soort zich het best om alleen gehouden te worden. Hij is spoedig erg tam en zeer aanhankelijk. Maar solitair gehouden, is broeden uiteraard uitgesloten. Kweekresultaten zijn reeds meermalen behaald.

Volgens de mij ten dienste staande literatuur kende men een eeuw geleden in Frankrijk al paartjes met jongen. Later werden ook fokresultaten gemeld uit Groot-Brittannië en elders in Europa. Het schijnt dat er kruisingen hebben plaats gevonden met andere Aratinga-soorten; Rutgers vermeldt althans een kruising met een Bruinkeelparkiet.

Meindert de Jong

Kweekervaringen met Staalvlekduifjes

(Turtur afer)

Tekst: Sikke Veenstra
Foto: C. Scholtz

Hoewel ik toch al een jaar of negen lid ben van onze bond, kan ik mij toch niet herinneren ooit iets over de staalvlekduif te hebben gelezen. Mogelijk heb ik niet goed gezocht. Toch wil ik hier graag iets over vertellen. Je komt deze duivensoort ook al niet zo vaak tegen, zodat nog een reden voor dit verslag voor de hand ligt.

Ik heb deze soort nu al een jaar of zes in mijn collectie opgenomen. Ik heb ze bij een importeur gekocht. Toen nog kon je kiezen uit vele honderden uit West en Oost Afrika afkomstige staalvlekduiven. Dat is nu wel anders. Ik kocht er twee, zoals zo vaak in de verwachting een paar te hebben. Dat liep anders. Na één seizoen bleken het twee poppen te zijn. Wel eieren maar geen toenaderingspogingen onderling maakten dit duidelijk. Voor deze soort is het baltsgedrag van de man opvallend. Met veelvuldig gekoer en een opgeblazen borst probeert hij de pop tot een paring te verlokken. Dat was er nu niet bij. Hierna nog twee duifjes gekocht en na nog een seizoen had ik duidelijk een paar. Omdat de uiterlijke geslachtsverschillen gering zijn, is het beter een stuk of vier aan te schaffen en dan de duiven zelf te laten kiezen. Als er één keer een paar gevormd is, dan worden de anderen wel uit hun omgeving geweerd. Het hierna volgende seizoen leverde 5 jongen op. In 1983 4 jongen en dit seizoen kreeg ik 3 jongen op stok. Het broeden levert geen enkel probleem op. Je moet wel oppassen met het samenstellen van de volièrebevolking met andere soorten vogels. Ik houd zelf per vlucht 1 stel parkieten, 1 stel duiven en 1 stel veelal grotere tropen. De staalvlekduif is erg verdraagzaam tegenover alle andere vogels. In het broedseizoen verdraagt eigenlijk geen enkele tropische duivensoort een andere duif in zijn of haar omgeving. Een uitzondering hierop kan een goedbeplante, grote volière geven. Dus nooit broeden met twee duivensoorten in een kleine volière, daar krijgt u beslist spijt van. Ik had dit seizoen geelkopkarakaries bij de duiven geplaatst. Dit was met deze rommelaars geen succes. 3 nesten werden verstoord. Ik heb ze in augustus nog overgeplaatst bij blauwvleugels en kreeg toch nog 2 jongen erbij. Dat ze gemakkelijk tot broeden overgaan mag wel blijken uit het feit dat de pop na de verhuizing al na 4 dagen het eerste ei gelegd had in de nieuwe behuizing.

Als nestmateriaal is alles geschikt. Het liefste gebruikt de doffer kokosvezels of kortgeknipt hooi. Een nest is zo gemaakt. Het overvloedige materiaal valt vanzelf op de grond als het nest vol is.

Ik heb ze een schaal gegeven als nestplaats, aan een kale wand. Het nest wordt nadat het eerste ei gelegd is zelden verlaten. Het broeden gebeurt door beide duiven, waarbij de pop 's nachts vaak gezelschap van de man krijgt. Bij nestcontrole moet ik steeds de man of pop optillen. Ze zijn dus ook tam. Als protest wordt slechts één vleugel opgeheven, terwijl de man dan zachtjes koert.

Het legsel dat altijd uit 2 eieren bestaat komt na plusminus 14 dagen broeden uit. Na 5 dagen moet er beslist geringd worden met 4 of 4,5 mm ringen. De ouders voeren werkelijk prima. De krop van de jongen lijkt meestal net zo vol als de rest van de lichaamssomvang. Na zo'n 14 dagen vliegen de jongen uit en na nog eens zo'n 14 dagen zijn ze zelfstandig. Meestal is het volgende ei dan al weer gelegd. De jongen hebben eerst veel dons tussen de veren, dat na zo'n 4 maanden geheel verdwenen is. De jongen zijn dan op kleur. Een goed tropenmengsel is voldoende. Grit mag nooit ontbreken. Gekiemd zaad of krachtvoer nemen ze bij mij niet. De staalvlekduif ontleent zijn naam aan de staalkleurige veertjes op de onder-

zijde van de rug en vleugels. De kop is grijsblauw. De man is rondom de kop donkerder gekleurd dan de pop, hetgeen pas goed opvalt als de vogels naast elkaar zitten. Dit is volgens mij het enige uiterlijke geslachtsverschil. De man koert daarbij luider dan de pop. Vooral bij het baltsen is het gekoer regelmatig te horen. Naast het al genoemde borststopblazen is dat een prachtig gezicht. Nadat de man de pop ook nog eens gevoerd heeft volgt meestal de paring.

De binnenzijde van de vleugels is prachtig bruin, hetgeen de duifjes bij het vliegen nog sierlijker maakt. De vleugels vlammen daardoor bij het vliegen als het ware op.

Bij een regenbui wordt de binnenzijde van de vleugels regelmatig naar buiten gekeerd, waarbij de duifjes scheef op een stok zitten. De onderzijde wordt daarbij lekker nat. Baden doen ze nooit, maar ze zijn gek op regen.

Ze zijn winterhard en overnachten het liefste altijd buiten. Vanwege de katten jaag ik ze 's winters in het nachthok, 's zomers worden ze door een schrikinstallatie beschermd.

Met veel geduld zijn ze wel geschikt te maken voor een tentoonstelling. Ik heb één keer 89 punten gehaald met een staalvlekduif. Daar ze in een kleinere kooi schrikachtig zijn levert dat nogal eens beschadigde vleugelbochten op, hetgeen met bloed beplakte veertjes veroorzaakt.

Geslaagde kweek met de Aziatische Glansspreeuw

door W. Willems

De Aziatische Glansspreeuw, *Aplonis panayensis*, is een 22 cm grote vogel voorkomend in Oost India, Zuidoost China, Indonesië en op de Philippijnen. Ze zijn geheel zwartachtig metaalgroen van kleur waarover een violette glans. Snavel en poten zijn diepzwart. Vooral als ze in de zon zitten komen deze kleuren allemaal schitterend tot hun recht.

Ik houd al vele jaren vogels. Aanvankelijk kleine tropen en weervogels maar doordat ik op mijn verjaardag in 1980 een Jerdonspreeuw van mijn vrouw kreeg, ben ik geleidelijk aan meer van dergelijke vruchten- en insectenetters gaan houden. In 1983 kocht ik in België een koppel Aziatische glansspreeuwen.

Man en pop lijken sprekend op elkaar, er is geen uiterlijk geslachtsverschil. Dat zelfde jaar bekwam ik al jongen van dat paar maar helaas is dat verkeerd afgelopen. Daags nadat de aziaten uit het ei waren gekomen, werden er ook pagodespreeuwen geboren. Het ouderkoppel pagode's verdreef de aziaten en peuzelden bovendien de vier jonge aziaten op. De pagodespreeuwen gedroegen zich in die periode bijzon-

der agressief. Ondanks dat ik het paar Aziatische glansspreeuwen in een andere volière heb ondergebracht, zijn ze in dat jaar niet meer tot voortplanting gekomen.

In april 1984 heb ik in hun volière een hoeveelheid nestmateriaal gedeponeerd, bestaande uit bladeren, hooi, stukjes geplozen touw en zelfs krantenknipsels.

Enige tijd later ontdekte ik in het nachtverblijf, tussen twee balken van 4,5 cm, achter de schakelklok, een hoeveelheid nestmateriaal. Het duurde nog verscheidene dagen eer ik wist dat de aziaten op die plek hun nest hadden gebouwd. Ik ontdekte dat doordat ik de man op een gegeven moment dat nest zag verlaten, de pop miste ik al enige tijd. Ik kon niet naar binnen kijken om-

dat het nest te smal en te diep was. Op 1 mei vond ik op de grond onder de plaats waar zich het nest bevond, een stuk eischaal en vanaf de daarop volgende dag hoorde ik steeds piepende geluidjes in dat nest. Na 7 dagen kon ik mij niet meer bedwingen en met behulp van een beitel stak ik niet zo veel hout van de plank welke tegen de balkjes was bevestigd en waarop de schakelklok was gemonteerd, tot ik van buitenaf in het nest kon zien. Er bleek zich één jong in te bevinden alsook een niet uitgekomen onbevucht ei. De jonge vogel had al een behoorlijk formaat en ik kon nauwelijks meer een ring aan het pootje krijgen. De 4 mm ring bleek al te klein te zijn, de 4,5 mm ring paste nog maar net. Nadat het ringen achter de rug was, heb ik enige tijd de zaak nauwlettend in het oog gehouden. Ik was aanvankelijk bang dat de oudervogels niet meer zouden voeren maar die bangheid bleek ongegrond. Het jong maakte al snel weer bedelgeluiden en de ouders waren weer rap terplekke om met meelwormen, pinky's en grote maden de honger te stillen. Steeds als een van de oudervogels voedsel aan het jong had overgedragen, verlieten zij met in hun snavel wat uitwerpselen van dat jong het nest. Op 21 mei vloog de jonge vogel voor het eerst in de buitenvolière. Het deed mij ontzettend veel plezier.

Op 1 juni had de pop alweer drie cremekleurige met bruine spikkels voorzien eieren gelegd waarvan er op 16 juni 2 zijn uitgekomen en later ook weer zelfstandig zijn geworden.

Als voedsel verstrek ik aan mijn vogels, naast het genoemde levend voer, universeelvoer, brood, allerlei fruit en bessen. Tijdens dat de aziaten jongen hadden heb ik vlak bij hun nest een bakje waarin ik het levend voedsel verstrekte opgehangen. Dit omdat anders de overige vogels in de volière, zoals verschillende soorten spreeuwen en irena buulbuuls, er te snel mee weg zouden zijn waardoor de jongen tekort zouden zijn gekomen.

Kweken met Aziatische glansspreeuwen, ik vond het een boeiende ervaring.

De Valkparkiet (deel II)

De Valkparkiet (*Nymphicus hollandicus*) en zijn plaats in de systematiek (of taxonomie)

Bij het lezen van de Engelse alternatieve benaming 'Cockatoo-parrot' wordt eigenlijk al gesuggereerd dat de Valkparkiet een taxonomisch probleem oplevert. Door de jaren heen is er onder de geleerden inderdaad veel over een juiste wetenschappelijke benaming gesproken. Zo werden er discussies gehouden over de relatie die de Valkparkiet zou moeten hebben met andere vogelsoorten, en dan vooral met de Kakatoes enerzijds en de Platstaartparkieten (*Platycercus*) anderzijds. Wij gaan ons hier niet al te zeer vermoeien met theorieën over de systematiek, maar om een beter inzicht te krijgen in de Valkparkiet lijken me enkele notities hierover toch geen overbodige luxe. Op volledigheid maakt dit artikel natuurlijk geenszins aanspraak en zij die er niet in geïnteresseerd zijn kunnen dit artikel gerust overslaan. In een monografie over de Valkparkiet behoort de auteur zich echter wel even met dit overigens uitermate interessante onderwerp bezig te houden.

Laat ik beginnen met voorop te stellen, dat ik, in navolging van verschillende andere ornithologen, er erg veel voor voel om de Valkparkiet in een afzonderlijke genus onder te brengen: *Nymphicus*, Wagler, want ook ik moet onmiddellijk toegeven dat er een grote verwantschap bestaat – luttelend op het veerpatroon – met de Kakatoes uit de genera *Callocephalon* en *Calyptorhynchus*. Ter uwer informatie zij hier gegeven, dat tot het eerste genus de bekende Helmkakatoe (*Callocephalon fimbriatum*) uit het zuidoosten van Australië wordt gerekend en waarvan de man zich kenmerkt door de rode kuif en schedel (het overgrote deel van het verenpak is zwartgrijs met lichte veerzomen); tot het tweede geslacht *Calyptorhynchus*, het genus van de 'zwarte Kakatoes', behoren naast de Glans kakatoe (*C. lathamii*) en de Roodstaart kakatoe (*C. magnificus*), met vier ondersoorten (*C. m. magnificus*; *C. m. macrorhynchus*; *C. m. samueli* en *C. m. nasa*), natuurlijk de Bruine kakatoe (*C. funereus*) met twee subspecies: *C. f. funereus* en *C. f.*

baudini. De Bruine kakatoe treft men aan in zuidoost en in zuidwest Australië, de Glans kakatoe in oostelijk Australië, en de Roodstaart kakatoe in grote gedeelten van oost, noord en west Australië, terwijl er in het uiterste zuidoosten ook nog een relatief klein gebied voorkomt waar de soort wordt aangetroffen. Door de spitse kuif van de Valkparkiet, die door smalle veertjes wordt gevormd, door de dunne washuid over de snavelwortel (die bevederd is beneden de neusgaten), door de opvallende wangvlekken en door het feit dat ook het mannetje deelneemt aan het broedproces, komt de naam 'Cockatoo-parrot' dan ook geenszins vreemd over, omdat immers deze vier kenmerken eveneens teruggevonden kunnen worden bij de vertegenwoordigers van de beide hierboven genoemde Kakatoe-genera.

door Dr. Thijs Vriens

Met het bovenstaande voor ogen kan men met enige beslistheid zeggen, dat de Valkparkiet in feite een echte Kakatoe is die, om redenen die wellicht wel nooit meer te achterhalen zullen zijn, in grootte is achtergebleven en daardoor meer op een parkiet dan op een 'ware' papegaai is gaan lijken!

Het gebeurt immers wel meer, dat binnen een bepaalde groep diersoorten welke verwante kenmerken bezitten, plotseling afwijkende uiterlijke vormen optreden die in de loop der tijden niet of nauwelijks meer verdere veranderingen ondergingen maar als een zelfstandige vorm zijn blijven voortbestaan.

Nu kan het natuurlijk ook zijn dat de Valkparkiet toch een grotere verwantschap heeft met de Platstaartparkieten dan over het algemeen wordt gedacht en ornithologisch kan worden aangevoerd. Maar al met al denkt men toch aan de mogelijkheid dat de Valkparkiet in het grijze verleden kenmerken van bepaalde Kakatoe-genera heeft aangenomen.

De systematische plaatsing *Nymphicus* is, op bovenstaande gronden, wellicht niet eens definitief. Er gaan zelfs stemmen op die beweren dat de Valkparkiet aan het begin heeft gestaan van de splitsing die uiteindelijk leidde tot enerzijds de kakatoes en anderzijds de platstaartparkieten. Zou deze veronderstelling correct zijn dan ligt hier de verklaring waarom er bij de Valkparkiet zowel kenmerken van de kakatoes enerzijds, als kenmerken van de platstaartparkieten anderzijds zijn terug te vinden. Een feit blijft dat Valkparkieten in leefgewoonten sterk met kakatoes overeenkomen.

Met de verwantschap met platstaartparkieten heb ik persoonlijk toch wel moeite. Een tweetal in de literatuur genoemde kruisingen met respectievelijk de Roodrugparkiet (*Psephotus haematonotus*) en de Blauwvleugelparkiet (*Neophema chrysostoma*) moeten mijns inziens met grote terughoudendheid worden beoordeeld. Van de eerste kan in feite niets concreets worden gezegd, terwijl de tweede kruising zich zou hebben voorgedaan bij een Australische aviculturist (een zekere heer Martin). Maar naar het schijnt heeft deze heer wel meer merkwaardige kruisingen tot stand weten te brengen in zijn volières die op 'wishful thinking' lijken... Zo zou hij kruisingen tot stand hebben gebracht met Halsband parkiet (*Psittacula krameri*) × Pennant rosella (*Platycercus elegans*) en met de Koningsparkiet (*Alisterus scapularis*) × Roodrugparkiet (*Psephotus haematonotus*). De kruising Rosella (*Platycercus eximius*) × Valkparkiet die af en toe in de literatuur genoemd wordt is ook uitermate twijfelachtig en heeft zich bij mijn weten tot op heden nimmer (meer) voorgedaan, hetgeen toch alleszins mogelijk is, omdat de Rosella een veelgehouden volièrevogel is.

Al met al kan men gerust vaststellen, dat er in elk geval geen grote verwantschap van de Valkparkiet met de platstaartparkieten bestaat, gezien de dubieuze en nimmer definitief bewezen argumenten en bewijsstukken.

Op grond van bovenstaande gegevens lijkt het me reëel de Valkparkiet als volgt in de systematiek op te nemen:

Het DIERENRIJK (Animalia) valt uiteen in:

PHYLUM: Chordata (Phylum: een van de belangrijkste groepen die wordt gebruikt bij de indeling van het dierenrijk, bijv. Phylum Chordata. ¹ Bestaat uit een klasse of een aantal soortgelijke klassen. Bij het classificeren van planten wordt de benaming 'phylum' graag door 'divisie' vervangen.)

KLASSE: Aves (Vogels)

ORDE: Psittaciformes (Papegaaien en verwanten)

FAMILIE: Cacatuidae (Kakatoes)

SUBFAMILIE: Nymphicinae

GENUS (of GESLACHT): Nymphicus, Wagler

SPECIES (of SOORT): hollandicus (Kerr)

De Engelse benaming 'Cockatie' (soms afgekort tot 'Cocky') wordt door de Australiërs zelden of niet gebruikt. Ik herinner me dat ik in de pet-shops in Sydney, Adelaide en Perth me moest bedienen van de benaming 'Quarrion', omdat 'Cockatie' niet werd verstaan. In 'down under' treffen we overigens heel wat vogel- en andere dierbenamingen aan die een 'verengelste' vertaling zijn van namen die door de autochtone bevolking werden gegeven. Denkt u in dit verband maar eens aan de 'Budgerigar', een benaming die een verbastering is van de naam die de Aborigines aan het overbekende diertje ('budgie' of 'parakeet') gaven en aanvankelijk door John Gould werd gespeld als 'betcherrygah', en door Dr. J.A. Leach als 'budgerygah': de naam betekent eigenlijk 'goed voedsel' of 'mooie vogel'; en beide zijn, althans voor de Aborigines synoniem... (Budgerigar = grasparkiet).

Zo bemerkte ik, dat in grote delen van westelijk Australië de Valkparkiet werd aangegeven met 'weero', 'wee-arra', 'wamba', 'bula-doota', 'toorir' en 'woo-ralling'.

Nu we het toch over namen hebben wil ik ook enkele buitenlandse benamingen geven; met het oog op eventuele correspondentie is dit wellicht gemakkelijk, al zal de wetenschappelijke benaming (**Nymphicus hollandicus**) natuurlijk alle verwarringen uitsluiten. Overigens is deze wetenschappelijke benaming een serie van enkele Latijnse woorden: Nymphicus = op een nimf gelijkend, hollandicus = afkomstig van Holland, de oude benaming voor Australië. Enkele buitenlandse benamingen zijn:

Engels: Cockatie

Frans: Peruche Calopsitte

Duits: Nymphensittich

Hongaars: Nimfapapagáj

Papegaaiachtigen is een verzamelnaam van onder andere Ara's, Agaporniden, Kakatoes, Papegaaien, Parkieten, Lori's

etc. Men kan stellig zeggen, dat zij tot de meest populaire vogels behoren, door de eeuwen heen.

In de Australazische avifauna komen er 45 genera, 180 species en 298 subspecies voor. Forshaw (1973) geeft naast de subfamilie Nymphicinae met één genus, de subfamilie Cacatuinae met 17 geslachten, 28 soorten en 28 ondersoorten. In totaal worden er in de Orde Psittaciformes 77 geslachten, 325 soorten en 594 ondersoorten door hem onderkend. Elke soort, dus ook de Valkparkiet, wordt, zoals we inmiddels al hebben gezien, voorzien van een wetenschappelijke benaming die is opgebouwd uit latijnse en griekse woorden en samenstellingen. Deze wetenschappelijke benaming is uniform voor de gehele wereld. Wanneer ik met een Chinees correspondeer en ik ken niet de Chinese benaming van de Valkparkiet, dan kan ik de wetenschappelijke benaming vermelden en is verwarring ten ene male uitgesloten; we weten nu precies waarover we spreken!

Elke wetenschappelijke benaming bestaat uit twee woorden: 1. Nymphicus en 2. hollandicus. De eerste wordt altijd

met een hoofdletter geschreven, de tweede met een kleine letter. In gedrukte vorm (voor boek of artikel) wordt de wetenschappelijke benaming ook steeds cursief gedrukt. De eerste naam geeft de naam aan van het genus (**Nymphicus**), de tweede de species (**hollandicus**). Onder een genus kunnen we een groep gelijk verwante species rekenen; het is dus heel wel mogelijk, dat er een genus met meer dan één species bestaat. In dit geval wijs ik naar de Roodstaart kakatoe die ik in het begin van dit hoofdstuk noemde: deze species heeft als wetenschappelijke naam **Calypthohynchus (=genus) magnificus (=species)**. Deze vogel heeft echter nog een viertal subspecies die door uiterlijk, levenswijze, voorkomen of om welke reden ook van de nominaatvorm ietwat afwijken, maar toch weer niet genoeg afwijken om ze als een zelfstandige species te rekenen. Omdat ze zo nauw verwant zijn behouden deze subspecies de eerste twee namen, maar krijgen, om ze van de nominaatvorm te onderscheiden, een derde naam erbij: **Calypthohynchus magnificus samueli** of **Calypthohynchus magnificus nasa**. Spreek

Forshaw (1973/78)	Wohlers (1975)	de Grahl (1974)	Low (1980)
1 collaria	festiva	collaria	agilis
2 leucocephala	tucumana	leucocephala	collaria
3 ventralis	pretrei	ventralis	leucocephala
4 albifrons	agilis	xantholora	ventralis
5 xantholora	vittata	albifrons	albifrons ³
6 agilis	albifrons	agilis	vittata
7 vittata	xantholora	vittata	pretrei ²
8 tucumana	ventralis	pretrei ²	viridigenalis
9 pretrei	leucocephala	viridigenalis	finschi
10 viridigenalis	collaria	finschi	autumnalis
11 finschi	xanthops	autumnalis	dufresniana
12 autumnalis	finschi	dufresniana	brasiliensis
13 brasiliensis	viridigenalis	brasiliensis	festiva
14 dufresniana	autumnalis	arasiaca	xanthops
15 festiva	brasiliensis	festiva	barbadensis
16 xanthops	dufresniana	xanthops	aestiva
17 barbadensis	mercenaria	barbadensis	amazonica
18 aestiva	amazonica	aestiva	ochrocephala
19 ochrocephala	barbadensis	ochrocephala	mercenaria
20 amazonica	aestiva	amazonica	amazonica
21 mercenaria	ochrocephala	mercenaria	vinacea
22 farinosa	farinosa	farinosa	guldinigi
23 vinacea	arasiaca	vinacea	versicolor
24 versicolor	versicolor	guldinigi	imperialis
25 arasiaca	guldinigi	versicolor	arasiaca
26 guldinigi	martinica †	imperialis	†
27 imperialis	imperialis	†	†
28 ¹	violacea †		
29 ¹	vinacea		

¹ = 2 uitgestorven soorten ontbreken

² = inclusief tucumana

³ = inclusief xantholora

† = uitgestorven

men voortdurend over dergelijke subspecies, dan kort men, na de eerste keer de naam volledig gespeld te hebben, deze voortaan af, men spreekt dan verder over *C. m. samuelli* of *C. m. nasa*. Bij de Valkparkiet kennen we geen subspecies. Het spreekt vanzelf, dat zeer na-erwante genera (plural van genus) in eenzelfde familie worden opgenomen; zo behoren de 'zwarte kakatoes' van het genus *Calyptorhynchus*, de 'witte kakatoes' van het genus *Cacatua* en de 'pimnee papegaaien' van het genus *Micropsitta* alle tot de familie *Cacatuidae*. Elf geslachten hiervan komen in Australië voor, de overige op de eilanden ten noorden van Australië.

Men noemt het classificeren van planten en dieren op een wetenschappelijke manier taxonomie en zij die zich met deze wetenschap bezighouden worden taxonomen genoemd. Het is overigens niet altijd koek en ei tussen deze geleerden; er bestaat nogal verschil in opvatting over het aantal te onderscheiden soorten, genera en families bij papegaaien. Een duidelijk voorbeeld vinden we bij de Amazone-papegaaien:

Laten we resumerend de taxonomische positie van de Valkparkiet nog eens nader bekijken. Ik maakte u er al op attent, dat de Valkparkiet een eigen plaats inneemt met waarschijnlijk een nauwe relatie met enkele kakatoe-genera. Een feit blijft evenwel dat het verenkleed van de Valkparkiet erg uniek mag worden genoemd, omdat immers een combinatie van de kleuren grijs, wit en geel bij geen enkele andere kakatoe, ja zelfs bij geen enkele papegaai of parkiet, kan worden aangetroffen. Voorts kan men in dit verband stellen, dat de grijze kleur afwezig is bij alle andere Australische psittacides en lori's; grijs is daarentegen weer wel aanwezig in verschillende kakatoes; denkt u maar eens aan de Helmkakatoe (*Callocephalon fimbriatum*) of de bekende Rosé kakatoe (*Eolophus roseicapillus*). Interessant in dit opzicht is ook dat verschillende kakatoes in hun jeugdkleed de kleur grijs tonen; diverse witte kakatoes, zoals bijvoorbeeld de Grote geelkuifkakatoe (*Cacatua galerita*), zijn hier een goed bewijs voor.

Het wangpatroon en de smalle, bleke strepen op het verenkleed van jonge Valkparkieten en op dat van het wijfje, vinden we ook weer terug in het verenkleed van enkele vertegenwoordigers van het genus *Calyptorhynchus* ('zwarte kakatoes'). Dit patroon ontbreekt bij alle Australische papegaaien en lori's.

Ik noemde zojuist de Grote geelkuifkakatoe op, omdat deze vogel ook duidelijk gele wangen en oordekking bezit, die immers ook de Valkparkiet zo karakteriseren. Er zijn overigens nog verschillende witte kakatoes die deze wangen bezitten, vandaar dat ik ook een relatie wil zien met het genus *Calyptorhynchus*. Door te kijken naar de in het nest liggende jongen zien we nog meer duidelijke overeenkomstige punten met kakatoes: ook jonge Valkparkieten zijn sparszaam bedekt met lang, geel gekleurd dons; alleen de bekende Rosé kakatoe (*Eolophus roseicapillus*) en de Zwarte roodstaartkakatoe (*Calyptorhynchus funereus baudinii*), een subspecies van de Bruine kakatoe (*C. funereus*), zijn duidelijke uitzonderingen en bezitten respectievelijk roze en witte dons. Wat de andere Australische papegaaien betreft kan in algemene zin worden gesteld, dat de jongen of wit of grijs dons bezitten, dat echter tamelijk vlug door een tweede grijze en vrij dikke dons laag wordt vervangen, zodat zelfs de huid van de vogel niet meer te onderscheiden valt. De nestjongen van Kakatoes en Valkparkieten hebben daarentegen maar een erg dun dons laagje (natale dons), waardoorheen de huid heel goed is te onderscheiden. Na dit laagje dons komen direct de veren; een tweede laag dons die wel bij veel papegaaien en lori's verschijnt, ontbreekt dus bij zowel kakatoes als Valkparkieten.

Tot zover hebben we nog niet veel gezegd over de karakteristieke kuif van

de Valkparkiet. De enige, overigens niet verwante vogel die een soortgelijke kuif als de Valkparkiet bezit, is de Hoornparkiet (*Eunymphicus coenutus*) (overigens: ziet u de 'overeenkomst' in de benaming van het geslacht??) die voorkomt op Nieuw Caledonië en Ouvea (Royaliteits-eil.). Maar deze vogel kan de kuif niet opzetten; kakatoes en Valkparkieten kunnen dat wel, en u ziet hier weer opnieuw die grote overeenkomst tussen beide genera. Overigens is de kuif van de Hoornparkiet een uitermate duidelijk voorbeeld van convergentie, hetgeen wil zeggen dat dit karakteristieke element zich onafhankelijk heeft ontwikkeld in meer dan één evolutionaire lijn.

Een andere overeenkomst tussen kakatoes en Valkparkieten is het ontbreken van een duidelijk paringspel/dans. Heel in het bijzonder denk ik hier dan aan voedselaangifte van de man aan het wijfje. Alleen het genus *Calyptorhynchus* vormt hierop een duidelijke uitzondering.

Voorts is door onderzoek komen vast te staan dat bij vrijwel alle Australische papegaaien enkel het wijfje de eieren bebroedt en dat zij op het nest wordt gevoerd door de man. Bij de Valkparkiet wordt door beide geslachten gebroed; ook deze eigenschap zien we – met wederom als uitzondering het geslacht *Calyptorhynchus* – bij alle kakatoes. De zwarte kakatoes hebben duidelijk een werkverdeling: de man voert de pop op het nest, de pop bebroedt de eieren.